ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

«БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА АУДИТ» КАФЕДРАСИ

К.Б.УРАЗОВ

СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР ВА МУСТАҚИЛ ИШЛАР УЧУН ТОПШИРИҚЛАР ТЎПЛАМИ ҲАМДА УЛАРНИ БАЖАРИШГА ОИД УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

Мутахассислик - 5А230902 «Аудит» (ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳалари бўйича)

САМАРҚАНД - 2017

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

«БУХГАЛТЕРИЯ ХИСОБИ ВА АУДИТ» КАФЕДРАСИ

К.Б. УРАЗОВ

СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР ВА МУСТАҚИЛ ИШЛАР УЧУН ТОПШИРИҚЛАР ТЎПЛАМИ ҲАМДА УЛАРНИ БАЖАРИШГА ОИД УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

Мутахассислик - 5А230902 «Аудит» (ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳалари бўйича)

САМАРҚАНД - 2017

65.9(2)26
У623

Уразов К. Б. Солик ва тўловлар аудитининг хусуснятлари. Амалий машғулотлар ва мустакил ишлар учун топшириклар тўплами хамда уларни бажаришга оид услубий кўрсатмалар. – Самарканд. СамИСИ, 2017. – 76 бет.

Такризчилар:

Иктисод фанлари номзоди, профессор Р.А. Абдуллаев
иктисод фанлари доктори, профессор А.И. Ашкулов

Мазкур ўкув-услубий иш ўз ичига «**Солик ва тўловлар аудитининг хусуснятлари**» фанидан амалий машғулотлар ва мустакил ишлар учун топшириклар тўплами хамда уларни ечишга оид услубий кўрсатмаларни олган.

Олий ўкув юртларида 5А230902 «Аудит» (ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш сохалари бўйича) мутахассислиги бўйича таълим олаётган магистрлар учун мўлжалланган.

«Бухгалтерия хисоби ва аудит» кафедрасининг
2017 йил 2 мартдаги йиғилишида
мухокама қилинган ва тасдиқланган
(14-сонли баён)

Институт ўқув-услубий кенгашининг 2017 йил 19 апрелдаги йиғилишида кўриб чиқилган ва тасдиқланган (7-сон баённома)

© СамИСИ, К.Б. Уразов, 2017

МУНДАРИЖА

	КИРИШ.....	4
1-мавзу.	«СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ» ФАНИНИНГ ПРЕДМЕТИ ВА МЕТОДИ.....	6
2-мавзу.	СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ МЕЪЁРИЙ-ҲУҚУҚИЙ, ТАШКИЛИЙ ВА АХБОРОТ ТАЪМИНОТИ.....	12
3-мавзу.	ОБОРОТДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ.....	21
4-мавзу.	ХАРАЖАТЛАРГА КИРИТИЛАДИГАН СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ.....	32
5-мавзу.	ФОЙДАДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАР АУДИТИ	42
6-мавзу.	СОДДАЛАШТИРИЛГАН СОЛИҚ ТЎЛОВЛАРИНИНГ АУДИТИ	48
7-мавзу.	ХОДИМЛАРДАН УНДИРИЛАДИГАН ДАРОМАД СОЛИҒИ ВА ДИВИДЕНД СОЛИҒИНИНГ АУДИТИ..	57
8-мавзу.	ДАВЛАТНИНГ МАҚСАДЛИ ФОНДЛАРИГА АЖРАТМАЛАР ВА ТЎЛОВЛАРНИНГ АУДИТИ.....	64
9-мавзу.	СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИ ВА СОЛИҚЛАР БЎЙИЧА МОЛИЯВИЙ САНКЦИЯЛАРНИНГ АУДИТИ.....	69
10-мавзу.	СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИ НАТИЖАЛАРИНИ УМУМЛАШТИРИШ, РАСМИЙЛАШТИРИШ ВА ТАДБИҚ ЭТИШ.....	72
	ФОЙДАЛАНИШГА ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АХБОРОТ МАНБАЛАРИ.....	75

КИРИШ

Ушбу ўқув-услубий иш **«Солиқ ва тўловлар аудитининг хусусиятлари»** фани ўқув-услубий мажмуасининг таркибий элементларидан бири хисобланади. У ўз ичига фан бўйича амалий машғулотларни ўтказиш ва мустақил ишларни бажариш учун топшириқлар тўплами хамда уларни ечишга оид услубий кўрсатмаларни олган.

«Солиқ ва тўловлар аудитининг хусусиятлари» фанидан амалий машғулотлар ўқув дастурида кўрсатилган мавзулар бўйича ўтказилади. Амалий машғулотларни ўтказиш технологияси қуйидагилардан иборат:

*дастлаб олдинги мавзу бўйича уйга мустақил бажариш учун берилган топшириқларнинг бажарилиши назорат қилинади (10 дақиқагача);

*кейин эса янги мавзу бўйича талабаларнинг қўйилган саволларга жавоблари эшитилади, улар лавра суҳбати шаклида муҳокама қилинади (15-20 дақиқагача);

*шундан сўнг, янги мавзуга тегишли масалалар (кейслар, хўжалик ситуациялари) ечилади (30-40 дақика);

*дарс якунида амалий машғулот мавзуси бўйича талабалар томонидан эришилган натижалар умумлаштирилади ва ўзлаштириш натижалари баҳоланади (5-10 дақиқагача), шунингдек келгуси амалий машғулот мавзуси ва уйга мустақил бажариш учун топшириқлар берилади.

«Солиқ ва тўловлар аудитининг хусусиятлари» фанидан амалий машғулотлар "биргаликда ишлаймиз" усулида ўтказилади. Ушбу усулга кўра амалий машғулотларда:

1. Талабалар сони кам бўлганлиги сабабли гуруҳ талабалари сафидан 1-2 кишидан иборат бўлган алоҳида қуйи гуруҳлар тузилади.

2. Ҳар бир қуйи гуруҳга бир хил топшириқларни ўз ичига олган эксперт варақалари тарқатилади.

3. Ҳар бир қуйи гуруҳ эксперт варақасида келтирилган умумий топшириқ устида ишлайди.

4. Барча қуйи гуруҳ аъзолари томонидан топшириқни бажариш натижалари муҳокама этилади. Умумий натижа (бутун эксперт варақи бўйича топшириқлар ечими)га баҳо берилади.

Гуруҳ бўлиб ишланда қуйидагилар муҳим хисобланади:

*шерикларни диққат билан тинглаш;

*гуруҳ ишларида ўзаро фаол иштирок этиш;

*берилган топшириқларга масъулият билан ёндашиш;

*агар ёрдам керак бўлса, албатта гуруҳ аъзоларига ва ўқитувчига мурожаат қилиш;

*бир-бирига ёрдам бериш;

*гуруҳлар фаолияти натижаларини баҳолашда хамманинг иштирок этиши.

«Солик ва тўловлар аудитининг хусусиятлари» фанидан талабалар мустакил ишларини мустакил тарзда "якка ишлайман" усулида берилган топшириклар бўйича бажарадилар. Ушбу усулнинг мохияти куйидагилардан иборат.

1. Хар бир талабага мустакил иш тури (саволлар, машклар, хўжалик ситуацияси) келтирилган эксперт варакалари таркатилади.

2. Хар бир талаба эксперт варакасида келтирилган мустакил иш устида ишлайди.

3. Барча талабаларнинг мустакил иши бўйича тақдимоти эшитилади ва мухокама килинади.

Мустакил иш турлари:

√ ***такрорлаш ва машқ қилиш*** – мавзу материалларини такрор-такрор ўкиб чикиш, тахлил килиш, берилган топшириқларни (кейслар, масалалар, *хўжалик ситуацияларини)* мустакил ечиш ва кайта ишлаш, олинган билимларни мустахкамлаш ва чукурлаштириш, амалий кўникма хосил килиш ва маълум тажрибани (малакани) шакллантириш;

√ ***янги билимларни мустақил ўзлаштириш*** – мавзу бўйича янги материалларни излаб топиш, конспектлаштириш, мустакил фикрларни шакллантириш;

√ ***ижодий характердаги ишлар*** – мавзуга оид мунозарали жихатларни излаб топиш, улар бўйича олимлар фикрларини ўрганиш ва конспектлаштириш, талабалар илмий тўгарагида (анжуманида) чикиш килиш учун, янгича фикр, гоя, усул ва услубларни ўзида мужассамлаштирган *илмий* реферат ва маколаларни тайёрлаш.

Якка ишланда куйидагилар мухим хисобланади:

* ўкитувчини диккат билан тинглаш;

*мустакил иш тури (саволлар, машклар, хўжалик ситуациялари ва бошкалар)ни ёзиб олиш ва уни бажаришга масъулият билан ёндашиш;

*агар ёрдам керак бўлса, албатта, шерикларга ёки ўкитувчига мурожаат килиш;

*бир-бирига ёрдам бериш;

*бошка талабаларни мустакил ишини бажаришни ва тақдимотини килиш жараёнида иштирок этиш ва ундан ўзига тегишли хулосаларни қилиш.

Амалий машғулотлар учун топшириқларни ҳамда мустакил ишларни бажаришда талабалар ахборот-ресурс марказидаги дарсликлар, ўкув кўлланмалар, солик солиш, бухгалтерия хисоби ва аудитга доир, *шунингдек* бошка меъёрий ҳужжатлар, услубий кўлланмалар, «Интернет» тармогида келтирилган маълумотлардан кенг фойдаланишлари лозим.

1-мавзу.	СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИ ФАНИНИНГ ПРЕДМЕТИ ВА МЕТОДИ

Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 5-8 тагача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш асосидан амалий машғулот ва мустақил иш
Амалий машғулот режаси	1. «Солиқ ва тўловлар аудитининг хусусиятлари» фани предметини ташкил қилувчи объектларни таснифлашга бағишланган 1.1-топшириқни бажариш. 2. Солиқ ва тўловлар аудитининг зарурати, мақсади ва вазифаларини белгилашга бағишланган 1.2-топшириқни бажариш.
Мустақил иш режаси	1.Солиқ ва тўловлар аудитида қўлланиладиган усулларга бағишланган 1.3- ва 1.4-топшириқларни бажариш

Ўқув машғулоти ва мустақил ишнинг мақсади: талабаларда солиқ ва тўловлар аудити фанининг предмети, объектлари, методи ва усулларига оид амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
солиқ ва тўловлар аудити фанининг предмети, объектлари, методи ва усулларига оид амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	солиқ ва тўловлар аудити фанининг предмети, объектлари, методи ва усулларига оид амалий кўникмаларни ҳосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 1.1.

Эксперт вараги № 1.1.

Корхоналар томонидан тўланадиган солиқлар ва тўловларни аудит объекти сифатида қуйидаги белгилари бўйича гурухлаб чикинг:

а. *Солиқ тўлаш режимига кўра;*

б. *Қайси бюджетга тўланишига кўра;*

в. *Бевосита ва билвоситалигига кўра*

г. *Бухгалтерия ҳисоби счётларида акс эттирилишига кўра.*

Топшириқ ечимини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштиринг.

Корхоналар томонидан тўланадиган солиқ ва тўловларнинг турли белгилари бўйича тасниф

№	Солиқ ва тўловнинг номи	Гурухлаш белгилари									
		Умумбелгиланган солиқ	Солдалаштириллан солиқ	Республика бюджетига тўланадиган	Махаллий бюджетга тўланадиган	Бевосита	Билвосита	Олинадиган счётларга киритиладиган	Корхона харажатларини акс эттирувчи счётларга киритиладиган	Корхона фойдасини ишлатилишини акс эттирувчи счётларга киритиладиган	Ишхаки ва дивидендар бўйича қарзларни акс эттирувчи счётларга киритиладиган
1	Юридик шахслардан олинадиган фойда солиги										
2	Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиги										
3	Кўшилган киймат солиги										
4	Акциз солиги										
5	Ер қаъридан фойдаланувчилар учун солиқлар ва махсус тўловлар										
6	Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ										
7	Мол-мулк солиги										
8	Ер солиги										

| | | |

18	Ягона ер солиги								
19	Тадбиркорлик фаолиятининг алоҳида турлари бўйича қатъий белгиланган солиқ								

Изоҳ: солиқлар ва тўловларнинг қайси гуруҳга тегишлилигининг мос равишдаги устунчаларда плюс (+) белгиси билан белгиланг

ТОПШИРИҚ № 1.2.

Эксперт варағи № 1.2.

Қуйидаги жадвалда келтирилган ҳолатларнинг қайсилари солиқлар ва тўловлар аудитига сабаб бўлишини ёки бўла олмаслигини плюс (+) ва (-) белгилари билан белгилаб чиқинг.

Солиқлар ва тўловлар аудитига сабаб бўладиган ва бўлмайдиган ҳолатлар

№	Ҳолатлар	Аудит ўтказишга сабаб	
		бўлади (+)	бўлмайди (-)
1	Солиқларнинг муҳим давлат аҳамиятига моликлиги		
2	Солиқларнинг корхоналарнинг муҳим мажбуриятларидан бири эканлиги		
3	Солиқлардан қочишга солиқ тўловчида моддий нафнинг борлиги		
4	Солиқлардан бинмасдан қочиш сабабли жиноий, молиявий ва маъмурий жазога тортилиш хавфининг борлиги		
5	Солиқчининг солиқларни потўғри текширганлиги		
6	Бош бухгалтернинг олдин судланганлиги		
7	Солиқ солиш конунчилиги ҳужжатларини чуқур билмаслик ва уларни тўғри тушунмаслик		
8	Солиқ ҳисоб-китобларининг турли кўрсаткичларга боғлиқлиги ва бу кўрсаткичларнинг қўплиги		
9	Солиқ ҳисоб-китобларининг мураккаблиги		
10	Солиқ ҳисоб-китоблари талабларига молиявий ҳисобнинг тўлиқ бўйсундирилмаганлиги		
11	Ахборот танқислиги		
12	Ахборотларни тўғри шакллантиришнинг автоматик тизимларини яратилмаганлиги		
13	Солиқлар конунчилиги талабларининг узоқ муддатли эмаслиги ва тез ўзгарувчанлиги		
14	Раҳбарнинг маълумотига кўра бухгалтерлик ёки солиқ солиқчи бўлганлиги		
15	Таъсисчилардан бирининг норезидентлиги		

ТОПШИРИҚ № 1.3.

Эксперт вараги № 1.3.

Қуйидаги жадвалда келтирилган маълумотлар асосида аудитда қўлланиладиган усулларни қайси гурухга кирувчи усуллар эканлигини плюс (+) ва (-) ишоралари билан белгилаб чикинг.

Солиқлар ва тўловлар аудитида қўлланиладиган усуллар

№	Усуллар номи	Аудитда қўлланиладиган усуллар	
		Бухгалтерия хисоби ва суд экспертизаси усуллари (+,-)	Тахлил ва математик-статистика усуллари (+,-)
1	Хужжатлаштириш		
2	Инвентаризация		
3	Баҳолаш		
4	Калькуляция		
5	Гурухлаш усуллари		
6	Индекс усули		
7	Жадвал усули		
8	Счётлар		
9	Икки ёклама ёзув		
10	Баланс		
11	Занжирли алмаштириш усули		
12	Танлов усуллари		
13	Хисобот		
14	Суд-бухгалтерия экспертизаси		
15	Анкета усули		
16	Хронметраж		
17	Тест усули		
18	Математик дастурлаш усули		

ТОПШИРИҚ № 1.4.

Эксперт варати № 1.4.

Аудитда қўлланиладиган танлаб текшириш ва ёппасига текшириш усулларини унинг қайси объектларига тегишли эканлигини плюс (+) ва (-) белгилари билан белгилаб чиқинг.

Солиқлар ва тўловлар аудитида қўлланиладиган усуллар

№	Ҳолатлар	Аудитда қўлланиладиган усуллар	
		Танлаб текшириш усули (+,-)	Ёппасига текшириш усули (+,-)
1	Счёт-фактура ларни тўғри расмийлаштирилганлиги		
2	Кирим касса ордери		
3	Чиқим касса ордери		
4	Касса китоби		
5	Тўлов топшириқномалари		
6	Банк кўчирмалари		
7	Йўл варақалари		
8	Сафар харажатлари бўйича бўнак ҳисоботлари		
9	Корхона харажатлари		
10	Корхона даромадлари		
11	Солиқлар ва тўловлар		
12	Фойда кўрсаткичлари		
13	Асосий воситаларнинг ҳолати ва ҳаракати		
14	Амортизация ажратмалари		
15	Қимматли қоғозлар бўйича олинадиган фоиз тўловлари		
16	Ер ҳақининг тўғри ҳисобланиши		
17	Ер ҳақидан ушланмалар		
18	Дебиторлик қарзлар ҳолати		
19	Кредиторлик қарзлар ҳолати		
20	Ижобий ва салбий курс фарқлари		
21	Устав капиталидаги ўзгаришлар		
22	Қайта баҳолаш натижалари		
23	Дивидендларнинг тўғри ҳисобланганлиги		
24	Банкдаги бошқа счётлардаги операциялар		
25	Товар- моддий бойликларнинг моддий жавобгар шахслар бўйича ҳолати		

2- мавзу	СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ МЕЪЁРИЙ-ҲУҚУҚИЙ, ТАШКИЛИЙ ВА АХБОРОТ ТАЪМИНОТИ

Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: 8 тагача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот ва мустақил иш
Амалий машғулот режаси	1.Солиқ ва тўловлар аудити бўйича иш ҳажми ва шартнома қийматини аниқлашга бағишланган 2.1 - топшириқни бажариш 2. Солиқ ва тўловлар аудити режасини тузиш ҳамда бажариладиган ишларни аудиторлар ўртасида тақсимлашга бағишланган 2.2 - топшириқни бажариш
Мустақил иш режаси	1.Солиқлар ва улар аудитига доир меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳамда ахборот манбаларини гуруҳланишига бағишланган 2.3 ва 2.4 - топшириқларни бажариш 2. Солиқлар ва тўловлар аудити бўйича аудиторлик риски ҳамда муҳимлилик даражасини аниқлашга бағишланган 2.5 - топшириқни бажариш

Ўқув машғулотининг мақсади: талабаларда солиқ ва тўловлар аудитининг меъёрий-ҳуқуқий таъминоти, улар аудити бўйича иш ҳажми, иш қиймати, *аудиторлик риски ва муҳимлилик даражаси, аудит режаси ва дастури ҳамда* бажариладиган ишларни аудиторлар ўртасида тақсимлашга оид амалий *кўникмаларни шакллантириш.*

Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
талабаларда солиқ ва тўловлар аудитининг меъёрий-ҳуқуқий таъминоти, улар аудити бўйича иш ҳажми, иш қиймати, аудиторлик риски ва муҳимлилик даражаси, аудит режаси ва дастури ҳамда бажариладиган ишларни аудиторлар ўртасида тақсимлашга оид амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	*солиқ ва тўловлар аудитининг меъёрий-ҳуқуқий таъминоти, улар аудити бўйича иш ҳажми, иш қиймати, аудиторлик риски ва муҳимлилик даражаси, аудит режаси ва дастури ҳамда бажариладиган ишларни аудиторлар ўртасида тақсимлашга оид амалий кўникмалар ҳосил қилинади*
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 2.1.

Эксперт варақи № 2.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. «Тонг» ОАЖда ўтказиладиган аудиторлик текшируви бўйича жами иш хажмини соатларда ва кунларда хисоблаш.
2. «Тонг» ОАЖда ўтказиладиган солиқлар ва тўловлар аудитига оид иш хажмини соатларда ва кунларда хисоблаш.
3. «Тонг» ОАЖда ўтказиладиган аудитнинг, шу жумладан солиқ ва тўловлар аудитининг қийматини аниқлаш.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

Аудиторлик ташкилотининг мижози бўлган «Тонг» ОАЖ бўйича бухгалтерия хисобига доир хужжатларнинг ўртача йиллик сони 5600 дона. 1 та хужжатни текширишга сарфланадиган ўртача вақт 5 минут. Ўртача ойлик иш куни сони 25 кун. Бир кунлик иш вақти ўртача 8 соат. Жами меҳнат сарфининг 60 % бевосита солиқ ва тўловлар аудитига даҳлдордир. 1 соат учун аудиторлар меҳнатига тўланадиган хак миқдори 5000 сўм, ягона ижтимоий тўлов ставкаси 25 %. Устама харажатлар - иш хакидан 15 %. Аудиторлик ташкилотининг фойдалилик нормаси жами харажатларга нисбатан 20 %. Аудиторлик текширувини 2 та аудитор томонидан ўтказилиши ва улар томонидан меҳнатни тенг тасимланиши белгиланган. Мижоз аудиторлик ташкилотининг юкоридаги шартларига асосланган шартномани имзолашга тўлик рози.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Аудитда иш хажмини соат ва кунларда қуйидагича аниқлаш тавсия этилади.

$$Ихс = Хс * Дбб / 60;$$
$$Ихк = Ихс / Вик * Ас$$

Бу ерда: **Ихс**.- бажариладиган ишнинг соатлардаги хажми; **Хс** - текширилаётган хужжатларнинг ўртача сони; **Дбб** - бир бирлик хужжатни текширишга кетадиган ўртача дакика (минут); **60** - бир соатни ташкил киладиган дакика (минут); **Ихк.** - бажариладиган ишнинг кунлардаги хажми; **Вик.** - иш кунининг вакт миқдори (соатда); **Ас**- ишни олиб борувчи аудиторлар сони

Демак, бажариладиган ишнинг соатлардаги хажми текширилиши лозим бўлган бухгалтерия хисобига доир хужжатлар сони хамда уларнинг бир бирлигига тўғри келадиган вакт сарфига кўра аниқланади. Бажариладиган

ишнинг кунлардаги хажми жами вақт сарфини кунлик иш вақтининг соатлардаги миқдори ва ишловчи ходимлар сонига бўлиш орқали топилади.

Аудиторларнинг у ёки бу объектга вақт сарфи унибу объектга доир хужжатларнинг барча объектлар бўйича текширилиши кўзда тутилган жами хужжатлардаги улушига қараб чамаланади (бюджетлаштирилади).

2. Аудитда иш қийматини сўмда қуйидагича хисоб-китоб қилиш тавсия этилади.

$$Ик. = ИХ.с.* Бб.с.$$

$$Бб.с = Тб.с. + Фб.с.$$

$$Тб.с. = Мхб.с. + ИТб.с. + Ухб.с.$$

Бу ерда: **Ик.**- бажариладиган ишнинг сўмдаги қиймати; **Бб.с.** – бир соатлик ишнинг бахоси; **Тб.с** - бир соатлик ишнинг сўмдаги таннархи; **Фб.с.** - бир соатлик ишга тўғри келувчи фойда суммаси; **Мхб.с.** – бир соатлик меҳнат хаки суммаси; **ИТб.с** – бир соатлик иш хақига тўғри келувчи ягона ижтимоий тўлов суммаси; **Ухб.с.** – бир соатлик ишга тўғри келувчи устама харажатларнинг ўртача суммаси.

Демак, аудиторлик хизмати қийматини қуйидагича хисоб-китоб қилиш мумкин.

Аудиторлик хизмати қийматининг хисоб-китоби

№	Кўрсаткичлар	Сумма	
		хусусий	умумий
1	Бир соатлик иш хаки		
2	Бир соатлик иш хақига тўғри келувчи ЯИТ		
3	Бир соатлик ишга тўғри келувчи устама харажатлар		
4	Бир соатлик иш таннархи (1+2+3)		
5	Бир соат ишга тўғри келувчи фойда суммаси		
6	Бир соатлик ишнинг бахоси (4+5)		
7	Жами меҳнат сарфи (соатларда)		
8	Жами иш қиймати (6*7)		

ТОПШИРИҚ № 2.2.

Эксперт вараги № 2.2.

2.1- топшириқ ечимлари ҳамда қуйидаги қўшимча маълумотлар асосида «Тонг» ОАЖда ўтказиладиган солик ва тўловлар аудитининг режасини тузинг.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

Қўшимча маълумотлар:

1.Аудиторлик ташкилоти рахбари – Кўзиев Н.К.

2.Аудиторлик гурухи рахбари – Боймуродов Х.В.

3. Аудитор – Эшалиев Ш.М

4. Барча ишлар аудиторлар Боймуродов Х.В. ва Эшалиев Ш.М. томонидан хамкорликда олиб борилади.

5. Алохида солик ва тўловлар аудити учун вакт сарфи жами солик ва тўловлар аудитига ажратилган кунларда куйидагича таксимланган: ҚҚС – 15%; мол-мулк солиги – 10 %; сув солиги – 5 %; ер солиги – 5 %; Пенсия фондига ажратма – 10 %; Йўл фондига ажратма 2,5 %; Мактаб таълимини ривожлантириш фондига ажратма – 2,5 %; ЯИТ – 15 %; ходимлардан сугурта балали – 3 %; ходимлар даромадидан солик – 10 %; фойда солиги – 15%; ободонлаштириш ва ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш солиги – 3 %; ўтган йилнинг фойдасидан тўланган дивиденд солиги – 4 %.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

Солик ва тўловлар аудитининг умумий режасини куйида келтирилган шакл ва мазмунда тузиш тавсия этилади.

Аудит режасида текширув муддати кунларини 6-масалада солик ва тўловларни текширишга ажратиладиган кунларнинг аникланган миқдоридан ва 8-масала шартида келтирилган фоизлар асосида топиш лозим (кунлар сонини яхлитланган холда, масалан 0,85 ни 1 кун, 0,45 ёки 0,52 ни 0,5 кун сифатида).

Солик ва тўловлар бўйича аудиторлик текширувини ўтказишнинг умумий режаси

Аудиторлик ташкилоти	
Текширилаётган ташкилот	
Аудит ўтказиш муддати (кунларда)	
Аудиторлик гурухининг рахбари	
Аудиторлик гурухининг таркиби	
Режалаштирилган аудиторлик риски	
Режалаштирилган жиддийлик даражаси	

№	Солик ва тўлов турлари	Муддати (кун)	Бажарувчи	Эслатма
1	ҚҚСни текшириш			
2	Мол-мулк солигини текшириш			
3	Сув солигини текшириш			
4	Ер солигини текшириш			
5	Пенсия фондига ажратмаларни текшириш			
6	Йўл фондига ажратмаларни текшириш			
7	Мактаб таълимини ривожлантириш фондига ажратмаларни текшириш			
8	ЯИТни текшириш			
9	Ўкаролларнинг сугурта балалини текшириш			

10	Ходимлар даромадидан солиқни текшириш				
11	Фойда солиғини текшириш				
12	Обуналаштириш солиғини текшириш				
13	Дивиденд солиғини текшириш				
	Жами				

ТОПШИРИҚ № 2.3.

Эксперт варағи № 2.3.

Солиқ ва тўловлар аудитининг меъёрий-ҳуқуқий асосини ташкил қилувчи қуйидаги жадвалда келтирилган қонунлар, қонуности ҳужжатлар ва бошқа меъёрий ҳужжатларни қайси гуруҳ (даража)га киришини (+) белгиси билан белгилаб чиқинг.

№	Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжат номи	Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг даражалари			
		1-даража	2-даража	3-даража	4-даража
1	Солиқ кодекси				
2	Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида қонун				
3	Аудиторлик фаолияти тўғрисида қонун				
4	Корхонанинг ҳисоб сиёсати				
5	Аудитор иш сифатини белгилашнинг ички стандарти				
6	70-сон АФМС «Аудиторлик ҳисоботи ва молиявий ҳисобот тўғрисида аудиторлик хулосаси»				
7	3-сон АФМС «Аудитни режалаштириш»				
8	Аудит текшируви дастури				
9	Аудит текшируви режаси				
10	Корхонанинг ички счётлар режаси				
11	Молиявий ҳисоботни тузиш ва тақдим этиш учун концептуал асос				
12	Маҳсулот (иш ҳизматларни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатлари таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тўғрисида Низом				
13	21-сон БҲМС				
14	2-сон БҲХС «Захиралар»				
15	Бухгалтерия ҳисобида ҳужжатлар ва ҳужжатлар айланиши тўғрисида НИЗОМ				

16	Юридик шахсларга солиқлар, божхона ва мажбурий тўловларни бюджетга тўлаш бўйича берилган имтиёзларни расмийлаштириш ва бухгалтерия хисобида акс эттириш тартиби тўғрисида НИЗОМ (янги таҳрирда)				
17	Аудиторлик ташкилоти раҳбари буйруғи				
18	Хўжалик суди қарори (ажрими)				
19	Бош бухгалтер тўғрисида Низом				
20	Аудиторлик ташкилотлари фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарорлари				

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

Хўжалик юритувчи субъектлар молиявий-хўжалик фаолияти аудитини, шу жумладан улар томонидан тўланадиган солиқлар ва тўловлар аудитини тартибга солиб турувчи меъёрий ҳуқуқий ҳужжатларни гуруҳланда уларнинг қуйидаги 1-расмда келтирилган иерархик тизимидан фойдаланиш мақсадга мувофик

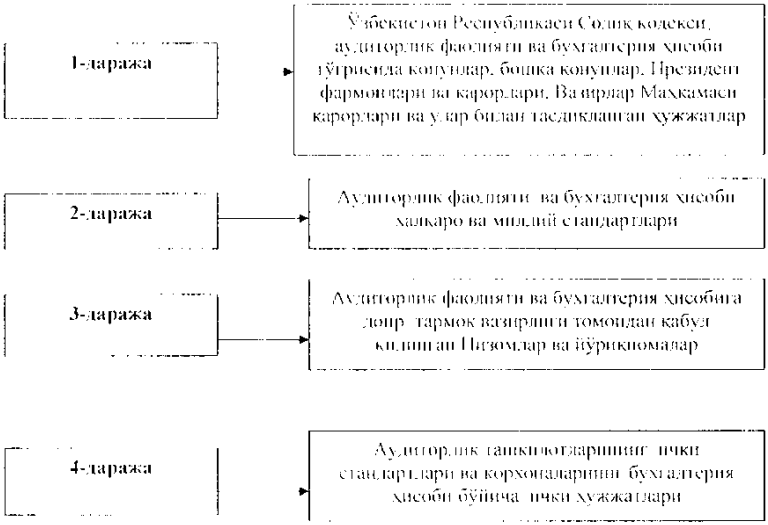

1-расм. Солиқ ва тўловлар аудитини тартибга солиб турувчи меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг иерархик тизими

ТОПШИРИК № 2.4.

Эксперт вараги № 2.4.

Қуйидагиларнинг қайси бирлари солиқ ва тўловлар аудитини ўтказишда ахборот манбаи ҳисобланиши ёки ҳисобланмаслигини (+) ёки (-) белгилари билан белгилаб чикинг.

№	Ҳужжатнинг номи	Ахборот манбаи бўлиб	
		Ҳисобланади (+)	Ҳисобланмайди (-)
1	Солиқ колекси		
2	Корхонанинг бухгалтерияси тўғрисида Низом		
3	Корхонанинг ишчи счетлар режаси		
4	Бош китоб		
5	Молиявий ҳисобот шакллари		
6	Солиқ ва тўловларнинг ҳисоб китоблари		
7	Ишга чикиш тўғрисида табель		
8	Ходимнинг моддий ёрдам бериш тўғрисидаги аризаси		
9	Ходимга жарима солиш тўғрисида буйрук		
10	Олди-сотди шартномаси		
11	Счёт-фактуралар		
12	Асосий воситаларга амортизация ҳисоблаш ҳисоб-китоби		
13	Далолатномалар		
14	Аналитик ҳисоб регистрлари		
15	Бошка аудиторларнинг ҳисоботлари		
16	Суд ажрими		
17	Ходимларни мукофатлаш тўғрисида буйрук		
18	Тузатиш ёзуви бўйича бухгалтерия маълумотномаси		
19	ДСИ буйругидан кўчирма		
20	Аванс ҳисоботи		
21	Акциядорлар йиғилиши баённомаси		
22	Таъсис шартномаси		
23	Корхона устави		
24	Даъво ҳати		
25	Ходимнинг паспорти нусхаси		
26	Инвентаризация вараги		
27	Қоравулнинг билдиргиси		
28	Касаллик варакаси		
29	Аудиторлик ташкилотининг ички стандартлари		

Эслатма: масалани тўғри ечиш учун қуйидагиларни яхши билиш лозим.

А) аудитор учун ҳар қандай ахборот ўта муҳим;

Б) аудитор аудитни ўтказишда меъёрий- ҳуқуқий ҳужжатларга асосланиши ва улар ижросини таъминланишига баҳо бериш учун тегишли ахборотлардан фойдаланиши лозим

ТОПШИРИҚ № 5

Эксперт варағи № 5.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Аудиторлик хатарининг умумий даражасини аниқлаш (коэффициент ва фоизларда).

2. Аниқланган аудиторлик хатари умумий даражаси бўйича мижознинг солиқлар ва тўловларнинг барча турлари бўйича аудиторлик ташкилотига билдирмайдиган даъво суммасини хисоб-китоб қилиш.

4. Солиқ ва тўловлар бўйича жиддийлик даражасини аниқлаш.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

Аудитор ўзининг малака даражасини юқори баҳолаган ҳолда корхонанинг ички назорат тизимига ишончини 50 %, *ҳар қандай корхона мавжуд бўлишлиги* мумкин бўлган ажратиб бўлмасликдан келиб чиқадиган хатолик даражасини 30 %, ўзининг вақт этишмаслиги сабабли хатони топ олмаслик даражасини 10 % миқдорида баҳолади. Мижоз рахбари ушбу хатар турлари даражаларининг тавсия этилаётган даражаларига розилиги ҳамда улар асосида топиладиган умумий аудиторлик хатари даражасида корхона томонидан хисобланган ҳар бир солиқ суммасидаги четланишлар учун аудиторлик ташкилотига даъво билдирмаслик шарти билан умумий қиймати 5000 минг сўмлик шартномага имзо чекди. Шартноманинг умумий қиймати миқдоридаги четланиш томонлар ўртасида жиддий деб тан олинди.

Корхонанинг текширилаётган хисобот йили бўйича хисобланган солиқ ва тўловлари суммаси қуйидагича:

*ҚҚС – 56600 минг сўм; мол-мулк солиғи – 5600 минг сўм; сув солиғи – 3200 минг сўм; ер солиғи – 2260 минг сўм; Пенсия фондига ажратма – 4245 минг сўм; Йўл фондига ажратма 4245 минг сўм; Мактаб таълимини ривожлантириш фондига ажратма – 1415 минг сўм; ЯИТ – 10300 минг сўм; ходимлардан суғурта бадали -1854 минг сўм; ходимлар даромадидан солиқ – 7416 минг сўм; фойда солиғи – 7800 минг сўм; ободонлаштириш ва ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш солиғи 2500 минг сўм; ўтган йилнинг фойдасидан тўланган дивиденд солиғи – 2000 минг сўм.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Аудиторлик хатари (таваккалчилиги)нинг умумий даражаси қуйидагича хисоб-китоб қилинади:

$$AR = IR * CR * DR$$

Бу ерда: **AR (audit risk)** - умумий аудиторлик хатарининг даражаси, яъни молиявий хисоботга нотўғри хулоса бериш эхтимоли;

IR (inherent risk) ички хўжалик хатарининг даражаси, яъни хисобдаги хатолар эхтимоли;

CR (control risk) назорат тизими хатари даражаси, яъни ички назорат тизимининг самарасизлик эхтимоли;

DR (detection risk) - хатоларни топа олмасликдан вужудга келадиган хатар даражаси, яъни хатони топа олмаслик эхтимоли.

2. Белгиланган аудиторлик хатарининг умумий даражаси бўйича аудиторлик ташкилотига билдирилмайдиган даъво суммаси хисоб-китобини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Белгиланган аудиторлик хатари даражаси бўйича аудиторлик ташкилотига билдирилмайдиган даъво суммаси хисоб-китоби

№	Солик ва тўловлар тури	Солик ва тўловнинг хисобдаги суммаси, минг сўм	Аудиторлик хатари даражаси, фоизда	Аудиторлик хатари суммаси
1	ККС	56600		
2	Мол-мулк солиги	5600		
3	Сув солиги	3200		
4	Ер солиги	2260		
5	Пенсия фондига ажратма	4245		
6	Йўл фондига ажратма	4245		
7	Мактаб таълимини ривожлантириш фондига ажратма	1415		
8	ЯИТ	10300		
9	Фукароларнинг сугурта бадали	1854		
10	Ходимлар даромадидан солик	7416		
11	Фойда солиги	7800		
12	Ободонлаштириш солиги	2500		
13	Дивиденд солиги	2000		
	Жами	**109435**		

3.Жиддийлик даражасини шартноманинг жами кийматини корхона бўйича хисобланган барча солик ва тўловларнинг умумий суммасига нисбатан фоизларда белгилаш тавсия этилади.

3-мавзу	ОБОРОТДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ

I. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат Машғулот шакли	Талабалар сони: 8 тагача Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
Амалий машғулот режаси	1.Акциз солиғи аудити бўйича 3.1-топшириқни бажариш. 2. ҚҚС аудити бўйича 3.2-топшириқни бажариш
Мустақил иш режаси	1. Транспорт воситаларига бензин, дизель ёқилғиси ва газ ишлатганлик учун олинадиган солиқ аудити бўйича 3.3-топшириқни бажариш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда оборотдан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
Талабаларда оборотдан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни хосил қилиш	Талабаларда оборотдан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни хосил қилинади.
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқ ечимини текшириш

ТОПШИРИК № 3.1

Экспертиза № 3.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Солиқ кодекси (229-211-моддалар)га мувофиқ акцизли товарларни сотиш ҳажми ва, мос равишда, акциз солиғи реал суммасини топинг.

2.Акциз солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

3. Акциз солиғи бўйича бухгалтерия ёзувлари тўғрилигини текширинг.

4.Акциз солиғи бўйича йил охирига кредиторлик қарзи реаллигини текширинг.

5. Акциз солиғи бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

Ёғ-мой комбинати бўйича акциз солиғига оид 20__ йилга тегишли ҳисоб ва ҳисобот маълумотларидан кўчирмалар қуйида келтирилган.

1. Йил бошига солиқ бўйича кредиторлик қарзи – 33500 минг сўм.

2. Йил мобайнида ишлаб чиқилган ўсимлик ёғи: 10030 тонна.

3. Йил мобайнида сотилган ўсимлик ёғи: Афғонистон Республикасига 1600 тонна; Республика ички харидорларига 8340 тонна; ходимларга уларнинг аризасига кўра иш ҳақидан ушлаш шарти билан тарқатилган – 15 тонна; хайрия тариқасида тарқатилган 20 тонна; Дивиденд тариқасида тарқатилган – 30 тонна.

4. Инвентаризацияда аниқланган қолдиқ: йил бошига – 160 тонна; йил охирига – 180 тонна.

5. Табиий камайиш - 2 тонна

6. Айбдор шахслар бўйинига ундириладиган камомад сифатида қўйилган ёғ миқдори – 3 тонна.

1 тонна пахта ёғининг корхона сотиш баҳоси ўртача 1800000 сўм (шундан акциз солиғи 657900 сўм, ҚҚС – 20% ёки 300000 сўм, ўртача таннарх 600000 сўм).

Ҳисобот йилида ўсимлик ёғини сотишга доир акциз солиғини счётларда қуйидагича акс эттирилган:

№	Операция мазмуни	Дебет	Кредит	Сумма
1	Ўсимлик ёғини сотиш бўйича харидорлардан олинадиган акциз суммасига (8340 тоннага)	4010	6412	5486886000

2	Ип хакида берилган ўсимлик ёғи бўйича акциз солиги суммасига (15 тоннага)	6710	6412	98685000
3	Дивиденд хисобига берилган ўсимлик ёғи бўйича акциз солиги суммасига (30 тоннага)	6610	6412	19737000
4	Бюджетга ўтказиб берилган акциз солиги суммаси	6412	5110	5553281000
5	Хайрия учун берилган ўсимлик ёғи суммасига (20 тоннага)	9410	2810	12000000
6	Ўсимлик ёғи бўйича мебёрдаги камомад суммасига (2 тоннага)	9430	2810	1200000
7	Моддий жавобгар шахс бўйича олиб борилган камомад суммасига (3 тоннага)	4730	2810	1800000

Корхонанинг ДСИга топширган акциз солиги хисоб-китобидан кўчирма:

Ўсимлик (пахта) ёғи бўйича акциз солиги

ХИСОБ-КИТОБИ

Махсулот	Солиқ солинадиган база			Солиқ солинадиган базани камайтириш (тонна)		Акциз солиғини хисоблаш учун солиқ солинадиган база (тонна) (3-уст. - 6-уст. - 7-уст.)	1 тонна учун акциз солиғи ставкаси (сўм)	Бюджетга тўланиши лозим бўлган акциз солиғи суммаси (сўм)		Камайтирилиши (-), қўшимча тўланиши (+) керак бўлган акциз солиғи суммаси (сўм) (10-уст. - 11-уст.), минг сўм
	Жами (тонна)	шу жумладан		Экспорт	Сальмак ва "Ўзбекистон" ёғини ишлаб чикариш			хисоблангани (8-уст. х 9-уст.), минг сўм	ўз кўлидаги тўловлар билан тўланган, минг сўм	
		Реализация килинган махсулот хажми	солиқ солинадиган бошқа оборотлар							
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ўсимлик ёғи	9985	9940	45	1680	-	8385	657900	5516492	5477018	39474

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1. Солиқ кодекси (230-233-моддалар)га мувофик акцизли товарларни сотиш хажми ва, мос равишда, акциз солиғи реал суммасини топишни қуйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

_____корхонаси бўйича _____йилда акцизли товарларнинг сотиш хажми ва акциз солиғи суммаси хисоб-китоби

Т	Сотиш тури	Аудит текшируви бўйича		
	Номи	Миқдори, тонна	Ставка	Акциз суммаси
1	Экспорт			

2	Ички харидорларга				
3	Ип хаки хисобидан				
4	Дивиденд хисобидан				
5	Хайрия учун				
6	Меъёрдан ортик камомад				
	ЖАМИ				

2.Акциз солиги хисоб-китобидаги четланишни куйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

___ _____корхонаси бўйича ___ ___йилда акциз солигини текшириш натижаси

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Корхона маълумоти бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланиш
1. Солиққа тортиладиган база	тонна			
2.Солик ставкаси	%			
3.Солик суммаси	**сўм**			

3.Акциз солиги бўйича бухгалтерия ёзувлари тўғри берилганлигини текширии натижаларини куйидаги жадвал кўринишида расмийлаштирии тавсия этилади.

Акциз солигига доир бухгалтерия ёзувларидаги камчиликлар реестри

№	Операциянинг мазмуни	Ёзув берилган			Берилиши керак		
		Дебет	Кредит	Сумма	Дебет	Кредит	Сумма
1	Хайрия учун берилган ўсимлик ёги суммасига (20 тоннага)						
2	Ўсимлик ёги бўйича меъёрдаги ва меъёрдан ортик камомад суммасига (жами 5 тоннага)						

4.Акциз солиги бўйича кредиторлик қарзи ҳисоб ва ҳисоботда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонасида _____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Даврдаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

5. Акциз солиги бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсиялари ўз ичига қуйидагиларни олиши лозим:

- акциз солиги ҳисоб-китобини юқорида келтирилган намунавий шаклидаги аудиторлик вариантини тақдим этиш;
- Бош китобга киритилиши лозим бўлган тузатиш ёзувлари вариантини тақдим этиш
- Балансга киритиладиган тузатишлар вариантини тақдим этиш.

ТОПШИРИҚ № 3.2

Эксперт варағи № 3.2.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Солиқ кодекси (197-228-моддалар)га мувофиқ ҚҚСга тортиладиган ва ҚҚСга тортилмайдиган оборот суммаларини ҳамда сотишга тўғри келадиган ҚҚС реал суммасини топиш.

2.Камайтиришга олиб борилиши лозим бўлган ҚҚСнинг реал суммаларини топиш.

3. Бюджетга тўланадиган ҚҚС ҳисоб-китоби реаллигини текшириш.

4.ҚҚС бўйича йил охирига кредиторлик қарзи реаллигини аниқлаш.

5.ҚҚС бўйича бухгалтерия ёзувларининг тўғри берилганлигини текшириш.

6.ҚҚС бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқиш.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

«Автотеххизмат» ОАЖ бўйича қўшилган киймат солиғига оид 20__ йилга тегишли ҳисоб ва ҳисобот маълумотларидан кўчирмалар.

1.Солиқ бўйича кредиторлик қарзи: (1) йил бошига 22400 минг сўм. (2) йил охирига 26484 минг сўм.

2.Йил мобайнида олинган даромадлар: (1) автомобилларни дилерлик асосида сотишдан олинган дилерлик ҳақи (ҚҚС сиз) – 1560420 минг сўм; GM компанияси – эҳтиёт қисмларни дилерлик асосида сотишдан олинган даромад (ҚҚСсиз) – 356250 минг сўм; GM ва ДОУ русумли автомобилларга кўрсатилган автотеххизматлардан олинган даромад – 645623 минг сўм; ижарадан олинган даромад (ҚҚСсиз) – 12000 минг сўм; хизмат автомобили «Нексия»ни сотиш: (а) бошланғич қиймати 18500 минг сўм; (б) жамланган эскириши – 8500 минг сўм; (в) сотиш қиймати 12000 минг сўм; ўтган йилда қайта баҳолашдан вужудга келган резерв капитали 350 минг сўм.

3. Йил мобайнида таъминотчиларга тўланган ҚҚС: (а) капитал таъмирлаш учун олинган қурилиш материаллар бўйича 4800 минг сўм; бино реконструкцияси бўйича хизматлар бўйича – 6400 минг сўм; турли бошқа хизматлар (газ, сув, электр энергия, алоқа ва бошқалар) – 12000 минг сўм.

4. **Қўшимча маълумотлар.**

*корхона GM компанияси эҳтиёт қисмларни дилерлик асосида сотишдан олинган даромадлар ҳамда GM ва ДОУ русумли автомобилларга кўрсатилган автотеххизматлардан олинган даромадлар бўйича ҳисобот йилида ҚҚСдан озод этилган. қолган даромадлар бўйича ҚҚС тўловчи ҳисобланади;

* ҳисобот йилида бюджетга ўтказилган ҚҚС суммаси – 300000 минг сўм;

*ҚҚС ҳисоб китобида кўрсатилган: ҚҚСга тортиладиган база – 1582420 минг сўм; ҚҚСга тортилмайдиган база 1001873 минг сўм; сотишдан олинган ҚҚС- 316484 минг сўм; камайтиришга олиб борилган ҚҚС – 12400 минг сўм.

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солиқ кодекси (230-233-моддалар)га мувофиқ ҚҚС бўйича солиққа тортиладиган ва тортилмайдиган база ҳамда сотишга тўғри келадиган ҚҚС реал суммасини топишни қуйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонаси бўйича ___ йилда сотиш хажми ва ҚҚС суммаси хисоб-китоби

Сотиш тури		Аудит текшируви бўйича		
1	Номи	Даромад суммаси, минг сўм	ҚҚС ставка, %	ҚҚС суммаси, минг сўм
1	Автомобилларни сотиш бўйича дилерлик хаки			
2	Эҳтиёт қисмларни сотиш бўйича дилерлик хаки			
3	Автомобилларга кўрсатилган хизматлар			
4	Ижарадан даромад			
5	Бошка активларни сотишдан даромад			
6	**Жами**			

2.Солик кодекси (230-233-моддалар)га мувофик камайтиришга олиб бориладиган ҚҚС реал суммасини топишни қуйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

___ ____ корхонаси бўйича _____ йилда камайтиришга олиб бориладиган

ҚҚС суммаси хисоб-китоби

Тўлов тури		Аудит текшируви бўйича		
1	Номи	Тўлов суммаси, жами, минг сўм	Шундан ҚҚС, минг сўм	ҚҚС сиз тўлов суммаси, минг сўм
1	Капитал таъмирланиш керакли материаллар учун тўловлар			
2	Хизматлар учун тўлов			
3	Жами тўлов			
4	ҚҚСга тортиладиган даромаднинг жами даромадлари улуши			
5	ҚҚСга тортилмайдиган даромаднинг жами даромадлари улуши			
6	Камайтиришга олиб бориладиган ҚҚСнинг суммаси (3*4/100%)			
7	Камайтиришга олиб борилмайдиган ва харажатга киритиладиган ҚҚСнинг суммаси (3*5/100%)			

3.ҚҚС хисоб-китобидаги четланишни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонаси бўйича _____йилда ҚҚСни текшириш натижаси

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Корхона маълумоти бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланиш
1.Сотишдан ҚҚС				
2.Камайтиришга олиб борилаётган ҚҚС				
3.Бюджетга тўланадиган ҚҚС				

4.ҚҚС бўйича бухгалтерия ёзувлари тўғри берилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

ҚҚСга доир бухгалтерия ёзувларидаги камчиликлар реестри

№	Операциянинг мазмуни	Ёзув берилган			Берилиши керак эди		
		Дебет	Кредит	Сумма	Дебет	Кредит	Сумма

5. ҚҚС бўйича кредиторлик қарзни хисоб ва хисоботда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонасида ____йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Давр даги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт

6. ҚҚС бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсиялари ўз ичига қуйидагиларни олиши лозим:

- ҚҚС хисоб-китобини тасдикланган намунавий шаклдаги аудиторлик вариантини тақдим этиш;
- Бош китобга киритилиши лозим бўлган тузатиш ёзувлари вариантини тақдим этиш
- Балансга киритиладиган тузатишлар вариантини тақдим этиш.

ТОПШИРИҚ № 3.3

Эксперт варағи № 3.3.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Транспорт воситаларига бензин, дизель ёқилғиси ва газ ишлатганлик учун олинадиган солиқ ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2.Ушбу солиқ бўйича йил охирига кредиторлик қарзи реаллигини аниқланг.

3. Транспорт воситаларига бензин, дизель ёқилғиси ва газ ишлатганлик учун олинадиган солиқ бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

ТОПШИРИҚ ШАРТИ

«Раббимбобо» МЧЖ бўйича транспорт воситалари учун ёқилғи истеъмоли солиғига оид 20 йилга тегишли ҳисоб ва ҳисобот маълумотларидан кўчирмалар қуйида келтирилган.

1.Солиқ бўйича кредиторлик қарзи: (1) йил бошига 6400 минг сўм, (2) йил охирига 16484 минг сўм.

2.Йил бошига транспорт ёқилғиси қолдиғи инвентаризация маълумотларига кўра: (1) суюлтирилган газ – 1500 литр, ўртача сотиш баҳоси 1000 сўм, сотиб олиш баҳоси 700 сўм; (2) А-80 бензин – 3000 литр, ўртача сотиш баҳоси 1500 сўм, сотиб олиш баҳоси 1175 сўм; (3) А-91 бензин – 5000 литр, ўртача сотиш баҳоси 1600 сўм, сотиб олиш баҳоси 1275 сўм.

3.Йил мобайнида кирим қилинган: (1) суюлтирилган газ – 360000 литр, ўртача сотиш баҳоси 1300 сўм, сотиб олиш баҳоси 900 сўм; (2) А-80 бензин – 120000 литр, ўртача сотиш баҳоси 1605 сўм, сотиб олиш баҳоси 1200 сўм); (3) А-91 бензин – 240000 литр, ўртача сотиш баҳоси 1800 сўм, сотиб олиш баҳоси 1375 сўм.

4. Йил охирига транспорт ёқилғиси қолдиғи инвентаризация маълумотларига кўра қуйидагича белгиланган: (1) газ – 1200 литр, ўртача сотиш баҳоси 1200 сўм, сотиб олиш баҳоси 900 сўм; (2) А-80 бензин – 2185 литр, ўртача сотиш баҳоси 1605 сўм, сотиб олиш баҳоси 1200 сўм; (3) А-91 бензин – 2400 литр, ўртача сотиш баҳоси 1800 сўм, сотиб олиш баҳоси 1375 сўм.

5. Йил мабойнида суюлтирилган газ чикими хисоб ва хисобот маълумотларига кўра:

*накд пулга сотилгани 150000 литр, 192000000 сўм

*пластикка сотилгани 80000 литр, 102400000 сўм

*табиий камайиш ва нобудгарчилиги 7300 литр, 8500000 сўм

*хизмат машиналарига ишлатилгани 3000 литр, 2400000 сўм.

6. Йил мабойнида А-80 бензин чикими хисоб ва хисобот маълумотларига кўра:

*накд пулга сотилгани 200000 литр, 321000000 сўм

*пластикка сотилгани 150000 литр, 240750000 сўм

*табиий камайиш ва нобудгарчилиги 8815 литр, 14148075 сўм

*хизмат машиналарига ишлатилгани 2000 литр, 3210000 сўм.

7. Йил мабойнида А-91 бензини чикими хисоб ва хисобот маълумотларига кўра:

*накд пулга сотилгани 82000 литр, 147600000 сўм

*пластикка сотилгани 40000 литр, 72000000 сўм

*табиий камайиш ва нобудгарчилиги 600 литр, 1080000 сўм

8.МЧЖнинг ДСИга топширган хисоб-китобида транспорт воситалари учун ёкилги истеъмоли солигига доир куйидаги маълумотлар кўрсатилган:

Ёкилги тури	Сотиш хажми, литр	Солик ставкаси	Солик суммаси
Бензин	472000	175	82600000
Суюлтирилган газ	230000	140	32200000
Жами			**114800000**

9. **Қўшимча маълумотлар.**

* хисобот йилда бюджетга тўланган солик суммаси - 98322400 сўм.

*текширувда табиий камайиш ва нобудгарчилик газ бўйича 2300 литр, А-80 бензин бўйича 1815 литр, А-91 бензин бўйича 600 литр бўлишлиги аникланди. Бундан ташкари, хизмат автомобилларига ишлатилган газнинг 2000 литри, А-80 бензинининг 900 литри хужжатли асосга эканлиги аникланди.

* ёкилги чикимига хамда транспорт воситалари учун ёкилги истеъмоли солигига доир бухгалтерия ёзувлари юкорида келтирилган корхона маълумотларига тўлик мос келади.

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солик кодекси (301-304-моддалар)га мувофик транспорт воситалари учун ёкилги истеъмоли солигига тортиладиган оборот суммаси хамда сотишга тўғри келадиган транспорт воситалари учун ёкилги истеъмоли солигининг реал суммасини топишни куйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

_____корхонаси бўйича _____ йилда ёқилғи сотиш хажми ва сотишга тўғри келадиган транспорт воситалари учун ёқилғи истеъмоли солиғининг реал суммаси хисоб китоби

№	Сотиш тури Номи	Аудит текшируви бўйича Нақд пулга, литр	Пластик Картага, литр	Камо-мад. литр	Жами сотиш хажми, литр	Солиқ ставкаси, сўм	Солиқ суммаси, сўм
1	Бензин А-80						
2	Бензин А-80						
3	Суюлтирилган газ						
	Жами						

2.Транспорт воситалари учун ёқилғи истеъмоли хисоб-китобидаги четланишни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____корхонаси бўйича _____ йилда транспорт воситалари учун ёқилғи истеъмоли солиғи хисоб-китобини текшириш натижаси

Кўрсаткичлар	**Ўлчов бирлиги**	**Корхона маълумоти бўйича**	**Аудит текшируви бўйича**	**Четланиш**
1.*Сотиш хажми, литр*				
*бензин				
*суйилтирилган газ				
2.Солиқ ставкаси, сўм				
*бензин				
**суюлтирилган газ*				
3.Солиқ суммаси, жами сўм				
*бензин				
*суюлтирилган газ				

4-мавзу	ХАРАЖАТЛАРГА КИРИТИЛАДИГАН СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат Машғулот шакли	Талабалар сони: - 8 тагача Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
	Қуйидаги топшириқларни бажариш:
Амалий машғулот режаси	1.Мол-мулк солиғи аудитига бағишланган 4.1-топшириқни бажариш 2. Ер солиғи аудитига бағишланган 4.2-топшириқни бажариш. 3. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқнинг аудитига бағишланган 4.3-топшириқни бажариш
Мустақил ишлар режаси	1. Ер қаъридан фойдаланганлик учун солиқ аудитига бағишланган 4.4-топшириқни бажариш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда харажатларга киритиладиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
харажатларга киритиладиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	харажатларга киритиладиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни *ҳосил қилинади*
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров.
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, экспрет топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 4.1.

Эксперт варағи № 4.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Мол-мулк солиғи хисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Харажатларга киритиладиган ушбу солиқ бўйича йил охирига кредиторлик қарзлар реаллигини текширинг.

3. Мол-мулк солиғи бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1.Солиқ бўйича кредиторлик қарзи: (1) йил бошига 3400 минг сўм, (2) йил охирига 1949 минг сўм.

2.Йил бошига счётлар қолдиғи: (1) 0100 «Асосий воситалар 256650 минг сўм; 0200 «Асосий воситалар эскириши» - 152600 минг сўм»; 0400 «Номоддий активлар 6500 минг сўм; 0500 «Номоддий активларнинг эскириши» 3600 минг сўм; 0700 «Ўрнатилмаган жиҳозлар» 63200 минг сўм (ўрнатиш муддати хисобот йилининг 1 ноябригача); 0800 «Тугалланмаган капитал қурилиш» - 85600 минг сўм (*қурилишни тугатиш муддати 1 декабргача*) .

3. Хисобот йилида юз берган операциялар хисоби кайдномасидан кўчирма:

Хужжат		Операция мазмуни	Дебет	Кредит	Сумма
№	Сана				
1	25.01	Асосий воситалар ва улар эскириши қайта баҳоланган	0120	8510	2350000
			8510	0220	600000
			0160	8510	1200000
			8510	0260	400000
			0140	8510	400000
			8510	0240	100000
102	25.02	«Нексия» автомобили сотиб олинган	0160	0820	22500000
45	25.02	Йўл фондига автомобиль қийматидан 6% тўлов амалга оширилган	9420	5110	1350000
46	25.02	ДАИга автомобилга давлат рақами олиш учун ўтказилган	9420	5110	57200

251	30.05	Пентум – 4 компьютер. 3 дона сотиб олинган	1080	0820	3000000
2	6.06	Маъмурий бинони хўжалик усулида реконструкция килиш бўйича хисобот кабул киливган	0810	1040	13600000
			0810	6710	2650000
			0810	6520	662500
			0810	6990	3500000
			9420	0810	20412500
123	8.08.	Ярокеия холда келган асосий воситалар хисобдан чикарилган	9210	0140	3500000
			0240	9210	3500000
			8510	9210	350000
			9210	9310	350000
241	17.11	Пудрат усулидаги капитал таъмирлаш далолатномаси кабул киливган	0810	6010	15600000
			0120	0810	15600000
	Январь-декабрь	Хисобланган эскириш суммаси (бепул олинган мебёрда бир маромда хисобланган)	2010	0200	26500000
			9420	0200	10500000
			9420	0500	1300000
54	1.11	Пудратчининг цех курилиши бўйича бажарган иши тўгрисидаги далолатномаси кабул киливган	0810	6010	32500000
			0810	0710	63200000
	Январь-декабрь	Бюджетга ўтказиб берилган мол-мулк солиги	6414	5110	9200000
	Январь-декабрь	Хисобот йилида хисобланган мол-мулк солиги Бош китобдаги ёзувга кўра (хисоб-китоб суммасига мос келади)	9430	6414	7749000

Қўшимча маълумотлар:

(1) цех бинои курилиши муддати 31 декабргача чўзилган, лекин унинг тонширилиши амалга ошмаган;

(2) Асосий воситалар. шу жумладан янги сотиб олинган «Нексия» автомобили бўйича амортизация белгиланган меъёрда хисобланганлиги аникланди:

(3) номоддий активлар (дастурий таъминот)га амортизация меъёр бўйича хисобланган

(4) корхона ўртача йиллик колдик киймати 15 миллион сўмлик ёнгин хавфсизлиги, 25 миллион сўмлик ижтимоий-маданий (спорт зали ва маданият клуби) иншоатларига эга.

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солик кодекси (265-271-моддалар)га мувофик мол-мулкнинг ўртача йиллик колдик кийматини куйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонаси бўйича _ _____ йилда мол-мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати ҳисоб китоби

Мулк турлари	Ойлар охиридаги қолдиқ суммаси												Ўртача йиллик қиймат
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.Асосий воситалар													
0100													
0200 Қолдиқ қиймат													
2.Номоддий активлар													
0400													
0500 Қолдиқ қиймат													
3.Ўрнатилмаган жиҳозлар													
0700													
4. Тугалланмаган капитал қурилиш													
0810													

2.Солиқ кодекси (265-271-моддалар)га мувофиқ мол-мулк солиғига тортиладиган мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қийматини ҳамда мол-мулк солиғининг реал суммасини тошнинг қуйидаги шаклдаги жадвал билан расмийлаштириш тавсия этилади.

_ _____ корхонаси бўйича ____ _йилда мол-мулк солиғига тортиладиган мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати ва мол-мулк солиғининг реал суммаси ҳисоб китоби

Мулк тури	Ўртача йиллик қолдиқ қиймати	Солиққа тортилмайдиган мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати	Солиққа тортиладиган мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати	Солиқ ставкаси	Солиқ суммаси
1.Асосий воситалар					
2.Номоддий активлар					
3.Ўрнатилмаган жиҳозлар					
4. Тугалланмаган капитал қурилиш					
Жами					

3. Бюджетга тўланадиган мол-мулк солиги хисоб-китобидаги четланишни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ
ХИСОБ-КИТОБИ

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Сумма		
		Корхона бўйича	Аудит бўйича	Четлашиш (+,-)
Асосий воситалар, шу билан биргаликда мулкий ижара (лизинг) шартномаси бўйича олинган асосий воситаларнинг ва солиқ солинадиган номоддий активларнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати - *Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ хисоб-китобига 1-илованинг 070-сатри*	010			
Солиқ солинадиган базанинг камайтирилиши - *Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ хисоб-китобига 4-илованинг 010-сатри*	020			
Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни хисоблаш учун солиқ солинадиган база (010-сатр - 020-сатр)	030			
Белгиланган солиқ ставкаси, %	040			
Тузатилган ставка, % - *Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ хисоб-китобига 6-илованинг 060-сатри*	050			
Солиқ суммаси (030-сатр х 040-сатр, ёки 050-сатр)	060			
Норматив муддатда тугалланмаган қурилиш объектининг ўртача йиллик қиймати *Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ хисоб-китобига 1-илованинг 080-сатри*	070			
Солиқ ставкаси, %да	080			
Солиқ суммаси (070-сатр х 080-сатр)	090			
Белгиланган муддатда ишга тушириладиган ускунанинг ўртача йиллик қиймати *Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ хисоб-китобига 1-илованинг 090-сатри*	100			
Солиқ ставкаси, %да	110			
Солиқ суммаси (100-сатр х 110-сатр)	120			
Бюджетга тўланадиган юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ суммаси (060-сатр + 090-сатр - 120-сатр)	130			

ТОПШИРИК № 4.2.

Эксперт варағи № 4.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Ер солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Ер солиғи бўйича йил охирига кредиторлик қарзлар реаллигини текширинг.

3. Ер солиғи бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

1.Солиқ бўйича кредиторлик қарзи: (1) йил бошига 1400 минг сўм, (2) йил охирига 2385 минг сўм.

2.Кадастр ҳужжатига кўра корхона фойдаланиш ҳукуқига эга бўлган ер майдони - 1,7 га. Солиқдан озод етилган ер майдони 0,2 га. Корхона томонидан 1 га учун қўлланилган солиқ ставкаси 7 402 146 сўм (Самарқанд шаҳри 2-зонаси бўйича).

3. Ҳисобот йилида юз берган операциялар ҳисоби кайдномасидан кўчирма:

Ҳужжат		Операция мазмуни	Дебет	Кредит	Сумма
№	Сана				
	Январь декабрь	Бюджетга ўтказиб берилган ер солиғи	6414	5110	10200000
	Январь-декабрь	Ҳисобот йилида ҳисобланган ер солиғи Бош китобдаги ёзувга кўра (ҳисоб-китоб суммасига мос келади)	9430	6414	12583648

Қўшимча маълумотлар: (1) текширишда корхонанинг 1-зона бўйича солиқ тўловчилиги аниқланди, бу зона бўйича солиқ ставкаси 1 га учун 7875560 сўм.

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солиқ кодекси (278-286-моддалар)га мувофиқ бюджетга тўланадиган ер солиғи ҳисоб-китобидаги четланишни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Жорий солиқ даврининг 1 январдаги ҳолат бўйича қишлоқ хўжалиги аҳамиятига молик бўлмаган ерлар учун тўланадиган ер солиғи

ХИСОБ-КИТОБИ

Ер участкаси жойлашган жой	Ер майдони, га	Солиқ солинмайдиган ер участкалари, га	Солиқ солинадиган база, га (2-устун - 3-устун)	Солиқ ставкаси 1 га учун, сўм	Солиқ суммаси (4-устун х 5-устун)
1	2	3	4	5	6
Юридик шахс маълумоти бўйича					
Аудит текшируви бўйича					
Четланиш					

ТОПШИРИҚ № 4.3.

Эксперт варағи № 4.3.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Сув солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текшириш.

2. Ушбу солиқ бўйича йил охирига кредиторлик қарзлар реаллигини текшириш.

3. Сув солиғи бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқиш.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1.Солиқ бўйича дебиторлик қарз: (1) йил бошига 400 минг сўм, (2) йил охирига 14,3 минг сўм.

2. Корхонанинг ҳисобот йилида жами фойдаланган ер усти сув ресурслари счётчик кўрсаткичларига кўра 46500 куб.м. Солиқ ставкаси 1 куб.м сув учун 29,8 сўм. Ҳисобланган солиқ суммаси ҳисоб-китобга кўра 1385700 сўм. Бош

китобда харажатга олиб борилган солик суммаси 1000000 сўм. Ўтказиб берилган солик суммаси 1000000 сўм.

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солик суммаси фойдаланилган сув ресурслари хажмини белгиланган ставкага кўпайтириш йўли билан топилади.

2.Бюджетга тўланадиган сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солик хисоб-китобини тўгрилигига бахо бериш натижаларини куйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солик
ХИСОБ-КИТОБИ

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Корхона маълумоти бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланиш
Солик солинадиган база (жами олинган сувнинг умумий хажми), куб.м	010			
Солик солинадиган базани камайтириш	020			
Солик солинадиган база (010-устун - 020-устун)	030			
1 куб. м учун белгиланган солик ставкаси (сўм)	040			
Бюджетга тўланадиган сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солик суммаси (030-устун х 040-устун)	050			

ТОПШИРИК № 4.4.

Эксперт варағи № 4.4.

Куйидаги маълумотлар асосида:

1. Ер кайридан фойдаланганлик учун солик хисоб-китоби реаллигини текшириш.

2. Харажатларга киритиладиган ушбу солик бўйича йил охирига кредиторлик карзлар реаллигини текшириш.

3. Ер кайридан фойдаланганлик учун солик йўл куйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чикиш.

Топшириқни бажарини учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1.Қазиб олинган тўпроқ хажми, солиқ ставкаси ва суммасига доир хисоб маълумотлари

Йиллар	Қазиб олинган тўпроқ			Солиқ ставкаси %	Солиқ суммаси
	Хажми м3	Ўртача нархи	Солиқ базаси		
2012 йил	5 191	3 816	19 811 073	3,5%	693 388
2013 йил	7 200	4 972	35 800 000	3,5%	1 253 000
2014 йил	6 760	4 541	30 695 220	3,5%	1 074 333
2015 йил	6 550	5 477	35 875 000	3,5%	1 255 625
2016 йил	21 500	3 817	82 068 080	5,0%	4 103 404

2.Бош китоб маълумотлари

Йиллар	Бош қолдиқ		Оборот		Охирги қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
2012		250000	600000	693388		343388
2013		343388	15000000	12530000		296388
2014		296388	10000000	10743333		370721
2015		370721	14000000	12556375		226346
2016		226346	35000000	34103404		829750

3.Қазиб олинган тўпроқ хажми, солиқ ставкаси ва суммасига доир текширув маълумотлари

Йиллар	Қазиб олинган тўпроқ			Солиқ ставкаси %	Солиқ суммаси
	Хажми м3	Ўртача нархи	Солиқ базаси		
2012 йил	5 900	4 816		3,5%	
2013 йил	9 200	4 972		3,5%	
2014 йил	8 760	5041		3,5%	
2015 йил	8 550	5 477		3,5%	
2016 йил	25 500	5 817		5,0%	

УСЛУБИЙ ТАВСИЯЛАР

1.Солиқ суммаси фойдаланилган ер қаъридан қазиб олинган тўпроқ хажмини ўртача паркга кўпайтириш хамда шу асосда топилган солиқ базасини белгиланган ставкага кўпайтириш йўли билан топилади.

2.Бюджетга тўланадиган ер қаърдан фойдаланганлик учун солиқ хисоб-китобини тўғрилигига баҳо бериш натижаларини хар бир хисобот йили бўйича қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Ер қаърдан фойдаланганлик учун солиқ
ХИСОБ-КИТОБИ

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Корхона маълумоти бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланган
Солиқ солинадиган база (жами қазиб тўпрокнинг умумий хажми), куб.м	010			
Солиқ солинадиган базани камайтириш	020			
Солиқ солинадиган база (010-устун - 020-устун)	030			
1 куб. м учун белгиланган солиқ ставкаси (сўм)	040			
Бюджетга тўланадиган ер қаърдан фойдаланганлик учун солиқ суммаси (030-устун х 040-устун)	050			

3.Ер қаърдан фойдаланганлик учун солиқ бўйича кредиторлик карзни хисоб ва хисоботда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____корхонасида _____йилда дебиторлик ёки кредиторлик карзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдик		Давр даги оборот		Давр охирига қолдик	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланган						

5-мавзу	ФОЙДАДАН ОЛИНАДИГАН СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат Машғулот шакли	Талабалар сони: - 8 тагача Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
	Қўйидаги топшириқларни бажариш:
Амалий машғулот режаси	1. Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғи ҳамда ободонлаштириш ва ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш солиғи аудитига бағишланган 5.1-топшириқни бажариш.
Мустақил ишлар режаси	1. Қўшимча фойдани солиққа тортиш тартибларини Солиқ кодексига асосан ўрганиш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда фойдадан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
Фойдадан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	Фойдадан олинадиган солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 5.1.

Эксперт варағи № 5.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Фойда солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Ободонлантиришга ва ижтимоий инфраструктурани ривожлантиришга солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

3.Молиявий натижалар тўғрисида ҳисоботдаги четланишларни аниқланг.

4.Фойда солиғи ва *ободонлантириш солиғи бўйича* Бош китобдаги четланишларни *аниқланг* ва уларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

5.Фойдадан олинадиган солиқлар ва молиявий натижалар тўғрисида ҳисоботни тузишда йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

«Кўприк қурилиш» АЖнинг 20__ йилда эришган молиявий натижалари кўрсаткичлари.

1.Олинган соф тушум:

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Бажарилган ишлар		946294
2	Сотилган товарлар		34132
	Жами	**980426**	**980426**

2.Сотиш таннархига киритилган харажатлар:

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Материал харажатлар		574145,3
2	Ҳисобланган иш ҳақи		86811,5
3	Ижтимоий суғуртага ажратма		20980,3
4	*АВ текширинг*		35528,4
5	Бошқа ишлаб чиқариш харажатлари		39829,8
	Жами	**758295,3**	**757295,3**

Изоҳ: Амортизация харажатлари 1000 минг сўмга кўп ҳисобланган.

3.Маъмурий бошқарув харажатлари:

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Иш хаки		66966,6
2	Ижтимоий суғуртага ажратма		15087,3
3	АВ эскириши		3498,6
4	Бошқа харажатлар		8477,2
	Жами	**94029,7**	**94029,7**

4.Бошқа операцион харажатлар:

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Банк хизмати		9972,1
2	Мол-мулк солиғи		8568,1
3	Ер солиғи		3880,7
4	Мактаб Фондига ажратма		9804,3
5	Пенсия фондига ажратма		9804,3
6	Экологияга ажратма		486,9
7	Жарималар		6727,5
8	Моддий рағбатлантириш сўлам ва компенсация		9753,0
9	Суғуртага ажратма		2089,7
10	Темирйўл харажатлари		4849,0
11	Бошқа хизматлар		43504,6
12	Суд харажатлари		10556,8
	Жами	**122527**	**119997,0**

Изоҳ: Мол-мулк солиғи 650 минг сўмга кам, ер солиғи 180 минг сўмга кўп, ҳужжатлар тасдиқланмаган бошқа хизматлар 3000 минг сўм эканлиги аниқланди.

5.Бошқа операцион даромадлар

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Металлом сотишдан даромад		4286,8
2	Воз кечилган кредиторлик қарзлар		2900,2
3	Ундирилган Жарималар		325,6
	Жами	**8292,6**	**7512,6**

Изоҳ: Металлом сотишдан олинган даромадларни 1220 минг сўмга кам ҳисобланганлиги, воз кечилган кредиторлик қарзларини 2000 минг сўми асоссиз эканлиги аниқланди.

6.Молиявий фаолият харажатлари:

№	Кўрсаткич	Ҳисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сўм
1	Кредит учун фоизлар		2586,2
	Жами	**2586,2**	**2586,2**

Қўшимча маълумотлар:

1. Солиқ базасига қайта қўшиладиган харажатлар: корхона хисоб-китобида 20000 минг сўм, текширувда 27307,5 минг сўм

2. Фойда солиги ставкаси - 8%, хисоб ва хисоботда 3050 минг сўм кўрсатилган

3. Ободонлаштириш солиги ставкаси 8%, хисоб ва хисоботда 500 минг сўм кўрсатилган.

4. Соф фойда хисоботда 7731 минг сўм кўрсатилган.

5. Бош қолдик: фойда солиги бўйича -650 минг сўм, ободонлаштириш солиги бўйича 105 минг сўм.

6. Хисобот йилида бюджетга тўловлар: фойда солиги -3000 минг сўм, ободонлаштириш солиги -400 минг сум.

7. Охирги қолдик : фойда солиги бўйича -750 минг сўм, ободонлаштириш солиги бўйича 205 минг сўм.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Фойда солиги хисоб-китобидаги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Фойда солиги хисоб-китоби

№	Кўрсаткич	Хисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сум	Четланиш, минг сўм
1	Солиқ тўлангунгача фойда			
2	Солиққа қайта киритиладиган харажатлар			
3	Солиққа тортиладиган база			
4	Имтиёзлар			
5	Солиққа тортиладиган фойда			
6	Солиқ ставкаси			
7	Солиқ суммаси			

2.Ободонлаштириш ва ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш солиги хисоб-китобидаги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Ободонлаштириш ва ижтимоий инфтрструктурани ривожлантириш солиги хисоб-китоби

№	Кўрсаткич	Хисобот бўйича, минг сўм	Текширувда, минг сум	Четланиш, минг сўм
1	Солиққа солиш базаси			
2	Солиқ ставкаси			
3	Солиқ суммаси			

3.Молиявий натижалар тўғрисида хисоботдаги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Молиявий натижалар тўғрисида хисобот

Кўрсаткичлар	Хисобот бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланиш
Соф тушум			
Сотиш таннархи			
Сотишдан олинган ялпи фойда			
Давр харажатлари, жами			
Сотиш харажатлари			
Маъмурий-бошқарув харажатлари			
Бошқа операцион харажатлар			
Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари			
Асосий фаолиятдан олинган фойда			
Молиявий фаолиятдан олинган даромадлар, жами			
Фонд кўринишидаги даромадлар			
Валюта курслари фарқларидан даромадлар			
Молиявий фаолиятнинг бошқа даромадлари			
Молиявий фаолиятга доир харажатлар, жами			
Фонд кўринишидаги харажатлар			
Валюта курслари фарқларидан зарарлар			
Молиявий фаолиятга доир бошқа харажатлар			
Умумхўжалик фаолиятидан олинган фойда (зарар)			
Фавқулоддаги фойда			
Фавқулоддаги зарарлар			
Солиқ тўлангунгача фойда (зарар)			
Фойда солиғи			
Фойладан бошқа солиқлар			
Соф фойда (зарар)			

4.Фойда солиғи бўйича кредиторлик қарзни Бош китобда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонасида _____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларини текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Давр ичидаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

5.Ободонлаштириш солиғи бўйича кредиторлик қарзни Бош китобда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонасида _____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларини текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Давр ичидаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

6-мавзу	СОДДАЛАШТИРИЛГАН СОЛИҚ ТЎЛОВЛАРИНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: – 8 тагача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
	Қуйидаги топшириқларни бажарилг:
Амалий машғулот режаси	1. Ягона солиқ тўлови аудитига бағишланган 6.1-топшириқни бажарилг.
Мустақил ишлар режаси	1. Ягона ер солиғи аудитига бағишланган 6.2-топшириқни бажарилг. 2. Қатъий солиқлар тўлови аудитига бағишланган 6.3-топшириқни бажарилг.

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда соддалаштирилган солиқ тўловлари аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
Соддалаштирилган солиқ тўловлари аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	Соддалаштирилган солиқ тўловлари аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров.
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 6.1.

Эксперт варағи № 6.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Ягона солиқ тўлови ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Ягона солиқ тўлови ҳисоб китоби ва Бош китобдаги четланишларни аниқлаш ва уларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

Соддалаштирилган солиқ режимида ишловчи «Согда- Тур» МЧЖнинг 2014 йилда эришган молиявий натижалари ҳамда уларни акс эттирувчи ҳисоб ва ҳисобот маълумотларидан кўчирмалар қуйида келтирилган.

1.Солиқ бўйича кредиторлик қарзи: (1) йил бошига 8512500 сўм, (2) йил охирига 5009500 сўм.

2.Йил мобойнида олинган даромадлар:

№	Даромад тури	Сумма, сўмда	Улуши, %
1	Хорижий мижозларга кўрсатилган автохизматлар	668196505	83,51
	Шу жумладан долларга кўрсатилган хизматлар	316242520	
2	Ички мижозларга кўрсатилган автохизматлар	20910000	2,61
	Жами автохизматлар	**689106505**	**86,13**
3	Долларда кўрсатилган туристик хизматлар	1922708	0,24
4	Сўмда кўрсатилган туристик хизматлар	66154448	8,27
	Жами туристик хизматлар	**68077156**	**8,51**
5	Долларда кўрсатилган авиачипталарни сотиш бўйича воситачилик хизматлари	34310602	4,29
6	Сўмда кўрсатилган авиачипталарни сотиш бўйича воситачилик хизматлари	8598130	1,07
	Жами воситачилик хизматлари	**42908732**	**5,36**
	Жами соф тушум	**800092393**	**100,00**

3. **Қўшимча маълумотлар.**

(1) жорий ижарадан олинган даромад 12000 минг сўм; (2) Автобусни сотиш: (а) бошланғич қиймати 185000 минг сўм: (б) жамланган эскириши 85000 минг сўм; (в) сотиш қиймати 120000 минг сўм: ўтган йилларда кайта баҳолашдан вужудга келган резерв капитали 550 минг сўм: (3) ижобий курс фарқлари 75000 минг сўм, салбий курс фарқлари 43514 минг сўм.

3. Йил мобойнида бюджетга тўланган ЯСТ – 32600 минг сўм;

4. ДСИга топширилган ЯСТ хисоб-китобида қуйидагилар акс эттирилган:

	Кўрсаткичлар	Корхона маълумотлари бўйича			
		Жами	Шу жумладан		
			Авто хизматлар	Авиабилетлар	Туризм
1	Соф тушум	8000923933.1	6891036805	42908733	68077156
2	Ҳиссаси, %	100	86	5	9
3	Бошқа даромадлар	64036	64036	0	0
5	Солиқ базаси	8001564429	6891700541	42908733	68077156
6	Шу жумладан ҚҚҚВга	352475831			
7	ҚҚҚВ ҳиссаси, %	4405	0	0	0
8	ЯСТ ставкаси, %		6	33	6
9	ҚҚҚВ Ҳиссасига кўра ЯСТ ставкаси		3	16,5	3
10	ЯСТ суммаси	29797372	26675116	7079941	2042315

5. Текширувда қуйидагилар аниқланди: (1) сотилган автобуснинг қайта баҳоланишидан ҳосил бўлган резерв капитали 850 минг сўм, ижобий курс фарқлари 75420 минг сўм, салбий курс фарқлари 33514 минг сўм; (2) солиқ ставкалари тўғри қўлланилган; (3) ЯСТ «Молиявий натижалар тўғрисида ҳисоботда ва 9810 счетнинг дебет и 6410 счётнинг кредитида 29097000 сўм кўрсатилган.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.ЯСТ ҳисоб-китобидаги четланишини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

№	Кўрсаткичлар	Корхона маълумотлари бўйича				Корхона маълумотлари бўйича				Четланиш			
		Жами	Шу жумладан			Жами	Шу жумладан			Жами	Шу жумладан		
			Авто хизматлар	Авиабилет	Туризм		Авто хизматлар	Авиабилет	Туризм		Авто хизматлар	Авиабилет	Туризм
1	Соф тушум												
2	Ҳиссаси, %												
3	Бошқа даромадлар												
5	Солиқ базаси												
6	Шу жумладан ҚҚҚВга												
7	ҚҚҚВ ҳиссаси, %												
8	ЯСТ ставкаси, %												
9	ҚҚҚВ Ҳиссасига кўра ЯСТ ставкаси												
10	ЯСТ суммаси												

2.ЯСТ бўйича бухгалтерия ёзувлари тўғри берилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

ЯСТга доир бухгалтерия ёзувларидаги камчиликлар реестри

№	Операциянинг мазмуни	Ёзув берилган			Берилиши керак эди		
		Дебет	Кредит	Сумма	Дебет	Кредит	Сумма

3. ЯСТбўйича кредиторлик қарзни ҳисоб ва ҳисоботда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_ _ _ _ _ _ корхонасида _ _ _ _ _ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Давр даги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

4.ЯСТ бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид аудиторлик тавсиялари ўз ичига қуйидагиларни олиши лозим:

- ККС ҳисоб-китобини тасдикланган намунавий шаклидаги аудиторлик вариантини тақдим этиш;
- Бош китобга киритилиши лозим бўлган тузатиш ёзувлари вариантини тақдим этиш
- Балансга киритилмайдиган тузатишлар вариантини тақдим этиш.

ТОПШИРИҚ № 6.2.

Эксперт варағи № 6.2.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Ягона ер солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Ягона ер солиғи ҳисоб- китоби ва Бош китобдаги четланишларни аниқлаш ва уларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1.«Самарканд-Нарранда» АЖнинг ягона ер солиғи ҳисоб-китобидан кўчирма:

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Майдон, га	Ернинг норматив қиймати, минг сўм.		Сумма
			1 га учун	жами ер майдони учун (3 устун х 4 устун)	
1	2	3	4	5	6
Жами ер майдони, шу жумладан,	010	196,26		**19 119 289,19**	х
Экин ерлар	011				х
суғориладиган	0111	15,22	75 462,8	1 148 543,21	х
Боғлар	012				х
суғориладиган	0121	3,41	28 264,3	96 381,26	х
Бўз ерлар	015				х
ладми	0152	0,34	754,6	256,57	х
Пичанзор ва яйловлар	016				х
суғорилмайдиган	0162	30,72	754,6	23 182,23	х
Нжтимоий иморатлар ва ҳовлилар	017	118,43	150 925,5	17 874 108,15	х
Жами солиқ солинмайдиган ерлар -	020	25,14	0		х
Солиқ солинадиган база (010-сатр 020-сатр)	030	168,12		**19 142 471,43**	х
Солиқ ставкаси, %				**0,95**	
Солиқ суммаси				**181 853,48**	

2. Ягона ер солиғи бўйича Бош китобдан кўчирма

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Даврдаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича	450000	0	180000000	181853478		1403478

3. Текширувда пичанзор гурухига киритилган ерлардан 20 га суғориладиган ерлар (норматив қиймати 1 гаучун 75 462,8 минг сўм) экаилиги аникланди

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Ягона ер солиги хисоб-китоби реаллигига текшируви натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади:

«Самарканд-Нарпанда» АЖнинг ягона ер солиги хисоб-китоби

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Майдон, га	Ернинг норматив қиймати, минг сўм		Текширувга кўра			Четга-чиқи
			1 га учун	жами ер майдони учун (3-устун х 4-устун)	Майдон, га	1 га учун норматив қиймат, минг сўм	жами ер майдони норматив қиймати (6-устун х 7-устун)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Жами ер майдони, шу жумладан	010	196,26		**19 119 289,19**				
Экин ерлар	013							
суғориладиган	0131	15,22	75 462,8	1 148 543,21				
Боғлар	012							
суғориладиган	0121	5,41	28 264,3	96 381,26				
Бўз ерлар	015							
жами	0152	0,34	754,6	256,57				
Пичанзор ва яйловлар	016							
суғорилмайдиган	0162	30,72	754,6	23 182,23				
Ижтимоий иморатлар ва ҳовлилар	017	118,43	150 925,5	17 874 108,15				
Жами солиқ солинмайдиган ерлар -	020	25,14	0					
Солиқ солинадиган база (010-сатр 020-сатр)	030	168,12		**19 142 471,43**				
Солиқ ставкаси, %				**0,95**				
Солиқ суммаси				**181 853,48**				

2.Ягона ер солиги кредиторлик қарзни Бош китобда тўғри акс эттирилганлигини текширии натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____ корхонасида _____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига колдиқ		Даврдаги оборот		Давр охирига колдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

ТОПШИРИҚ № 6.3.

Эксперт вараги № 6.3.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Қатъий белгиланган солиқ хисоб-китоби реаллигини текшириш.

2. Қатъий белгиланган солиқ хисоб- китоби ва Бош китобдаги четланишларни аниқлаш ва уларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқиш.

Топширикни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1. 2016 йилда юридик шахслардан ва якка тартибдаги тадбиркорлардан олинадиган, тадбиркорлик фаолиятининг айрим турлари бўйича қатъий белгиланган солиқ СТАВКАЛАРИ

N	*Фаолият тури*	*Тўловчилар*	*Мазкур фаолият турини характерловчи физик кўрсаткичлар*	*Физик кўрсаткич бирлигига ҳар ойда қатъий белгиланган солиқ ставкаси (бирлик учун энг кам иш ҳақига каррали миқдорларда)*		
				Тошкент ш.	*Нукус ш. ва вилоят бўйсунувидаги шаҳарлар*	*бошқа аҳоли пунктлари*
1	Автотранспорт воситаларини вактинча саклаш	юридик шахслар	Эгаллаган майдон (1 кв метр)	0,1	0,06	0,04
2	Болалар ўйин автоматлари	юридик ва жисмоний шахслар	Жиҳозланган ўринлар сони (бирликда)	3,0	2,0	1,0

Изоҳ: 1. Қатъий белгиланган солиқ ставкаси йил бошига - 2016 йил 1 январга белгиланган энг кам иш ҳақи (130 240 сўм) миқдоридан келиб чиқиб белгиланади ва энг кам иш ҳақи миқдорининг йил давомидаги ўзгаришига қараб қайта кўриб чиқилмайди.

2. Самаркандда жойлашган «Шерзор» савдо марказининг 2016 йилда қатъий белгиланган солиққа доир кўрсаткичлари:

*автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш майдони 1000 кв.;

*болалар ўйин автоматлари сони 10 та;

*Йил бошига кредиторлик қарзлар: (а) автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш учун – 2500000 сўм. (б) болалар ўйин автоматлари учун 104800 сум; ҳисобот йилида ҳисобланган солиқ: (а) автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш учун 93772800 сўм. (б) болалар ўйин автоматлари учун 31257600 сўм. ўтказиб берилган солиқ: (а) автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш учун – 95000000 сўм. (б) болалар ўйин автоматлари учун 30000000 сўм

3. Аудиторлик текширувида қатъий белгиланган солиқ ҳисоб-китоби ва унинг ҳисобида четланиш мавжуд эмаслиги аниқланди.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Қатъий белгиланган солиқ ҳисоб-китоби реаллиги текшируви натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади:

Юридик шахслар учун қатъий белгиланган солиқ

ҲИСОБ-КИТОБИ

Фаолият тури	Физик кўрсаткичлар		Қатъий белгиланган солиқ ставкаси (энг кам иш ҳақига нисбатан қарралик миқдорда)	Энг кам иш ҳақи миқдори	Ойлар сони	Бюджетга тўланадиган қатъий белгиланган солиқ суммаси (3-уст. х 4-уст. х 5-уст.)
	Ўлчов бирлиги	жиҳозланган жойлар сони (бирлиги), эгалланган майдон				
1	2	3	4	5	6	7
1.Корхона маълумоти бўйича						
1.Автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш	Кв.м					
2.Болалар ўйин автоматлари	дона					
Жами						
2.Аудит текшируви бўйича						
1.Автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш	Кв.м					
2.Болалар ўйин автоматлари	дона					
Жами						
3.Четланиш						
1.Автотранспорт воситаларини вақтинча сақлаш	Кв.м					
2.Болалар ўйин автоматлари	дона					
Жами						

2.Қатъий белгиланган солиқ бўйича дебиторлик ва кредиторлик қарзни Бош китобда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

____ корхонасида ____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Давр дағи оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

7-мавзу	ХОДИМЛАРДАН УНДИРИЛАДИГАН ДАРОМАД СОЛИГИ ВА ТЎЛОВ МАНБАИДА УШЛАНАДИГАН БОШҚА СОЛИҚЛАРНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: - 8 тагача
Машғулот шакли *Амалий машғулот режаси*	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот ***Қўйидаги топшириқларни бажариш:*** 1. Жисмоний шахслар даромадидан солиқ аудитига бағишланган 7.1-топшириқни бажариш.
Мустақил ишлар режаси	1.Тўлов манбаида ушланадиган дивиденд солиги ва бошқа солиқлар аудитига бағишланган 7.2, 7.3-топшириқларни бажариш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда ходимлардан ундириладиган даромад солиги ва тўлов манбаида ушланадиган бошқа солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
ходимлардан ундириладиган даромад солиги ва тўлов манбаида ушланадиган бошқа солиқлар аудитига доир амалий кўникмаларни хосил қилиш	ходимлардан ундириладиган даромад солиги ва тўлов манбаида ушланадиган бошқа солиқлар аудитига доир амалий кўникмалар хосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, экспект топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 7.1.

Эксперт варағи № 7.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Жисмоний шахслар даромадидан солиқ (ЖШДС) ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

2. Жисмоний шахслар даромадидан солиқ ҳисоб китоби ва Бош китобдаги четланишларни аниқлаш ҳамда уларни тузатишга оид аудиторлик тавсияларини ишлаб чиқинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1.2016 йилда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи СТАВКАЛАРИ

Солиққа тортиладиган даромад миқдори	*Солиқ ставкаси*
1 562 880 сўм.	0%
1 562 881 сўмдан 7 814 400 сўмгача (5 х 1 562 880)	1 562 880 сўмдан ошадиган суммадан 7,5%
7 814 401 сўмдан 15 628 800 сўмгача (10 х 1 562 880)	468 864 + 7814400 сўмдан ошадиган суммадан 17%
15 628 801 сум ва ундан ортик	1 797 312 + 15 628800 сўмдан ошадиган суммадан 23%

Изоҳлар:

1. Солиқ солинадиган даромадлар гуруҳлари бўйича солиқ солиш шкаласи йил бошига 2016 йил 1 январга белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан (130 240 сўм) келиб чиқиб белгиланади ва энг кам иш ҳақи миқдоринг йил давомидаги ўзгаришига қараб қайта кўриб чиқилмайди.

2. Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи суммасини ҳисоблаб чиқариш мақсадида энг кам иш ҳақининг миқдори йил бошидан ортиб борувчи якун билан ҳисобга олинади (йил бошидан тегишли давриннг ҳар бир ойи учун энг кам иш ҳақларининг суммаси).

3. Белгиланган ставкалардан келиб чиқиб ҳисобланган, бюджетга тўланадиган жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи суммаси фуқароларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига утказиладиган, жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи солинадиган даромадларидан "0" ставка бўйича солиқ солинадиган даромад (энг кам иш ҳақининг бир бараварид чегирилган ҳолда 1% миқдорида ҳисоблаб чиқариладиган ҳар ойлик мажбурий бадалар суммасига камайтирилади.

4. Қонун ҳуж жатларига мувофиқ энг кам ставка бўйича солиқ солинадиган жисмоний шахсларнинг алоҳида даромадларига солиқ солиш мақсади учун энг кам ставка 7,5 фоиз миқдорида қабул қилинади.

2.Корхона ни хақи хисоб-китобидан кўчирма

сўмда

№	Ф.И.Ш.	Лавозими	Жами хисобланган даромад	Корхона маълумоти бўйича ушланган		
				Даромад солиги	1% ПФЖБИ ХВА	7,5% НФ
1	Аҳмов Р	хайдовчи	2 290 476	85 336	9 427	171 786
2	Худоёров С	менеджер	17 911 584	2 258 452	129 368	1456 329
3	Бурхонов С	директор	24 722 500	1 179 640	129 601	1 854 188
4	Гамбарова И. (ўриндош)	бош бухгалтер	20 528 035	2 734 480	177 078	1 622 704
5	Жуманов Ь	Оператор	12 000 000	1 232 032	104 376	900 000
6	Карятдиева М	Коорд.	5 280 000	256 478	37 176	366 000
7	Кодирова Э	Коорд	5 280 000	256 478	37 176	366 000
8	Луговской В	каровул	6 325 600	309 572	47 632	474 420
9	Сайхиддинов З	хайдовчи	2 405 000	548 118	18 841	180 375
10	Турасва С	Коорд	5 280 000	256 478	37 176	366 000
11	Кансев И	хайдовчи	169 565	0	0	12 717
12	Парманов М	Коорд	5 280 000,00	256 478	37 176	366 000
	Жами:		107 472 760	9 373 542	765 027	8 136 519

3. Бош китобдан кўчирма

6410 – Даромад солиги

Кўрсаткич	Бош сальдо		Оборот		Охирги сальдо	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Сўм		1 428 105	10 723 542	9 373 542		78 105

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.ЖИДС хисоб-китоби реаллиги текшируви натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади:

ЖИДС хисоб-китобини текшириш натижалари

Сўмда

№	Ф.И.Ш.	Лавозими	Текширув натижалари		
			Хисоб бўйича	Аудит	Четланиш
1	Азимов Р	хайдовчи			
2	Худоёров С	менеджер			
3	Бурхонов С	директор			
4	Гамбарова И	бош бухг			
5	Жуманов Б	Оператор			
6	Каримдиева М	координатор			
7	Кодирова О	координатор			
8	Жуковской В	қоровул			
9	Салохиддинов З	хайдовчи			
10	Тухраева С	координатор			
11	Канеев И	хайдовчи			
12	Пирманов М	координатор			

2.ЖИДС бўйича дебиторлик ва кредиторлик қарзни Бош китобда тўғри акс эттирилганлигини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

_____корхонасида _____ йилда дебиторлик ёки кредиторлик қарзларни текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдик		Давр дан оборот		Давр охирига қолдик	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						

ТОПШИРИҚ № 7.2.

Эксперт варағи № 7.2.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1.Дивиденд солиғи ҳисоб-китоби реаллигини текширинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич маълумотлар

Таъсисчиларнинг уставкапиталидаги улуши:А таъсисчи-8,34%. Б таъсисчи 53,43 %. В таъсисчи -38,23 %. Ҳисобот йилида олинган соф фойда 1213070800 сўм. Ушбу суммани таъсисчилар ўртасида уларнинг устав капиталидаги улушига мос равишда дивиденд сифатида тақсимлаш бўйича йиғилиш қарори мавжуд .Дивиденд солиғи ставкаси 10 %.

Таъсисчилар билан дивидендлар бўйича ҳисоб китоблар счётларидан кўчирма қуйида келтирилган.

Счёт	Таъсис-чилар	Бош қолдиқ (кредит)	Ҳисобланган дивиденд	Ушланган дивиденд солиғи (дебет)	Тўланган дивиденд (дебет)	Охирги қолдиқ (кредит)
6611	А	93 992	9 277 761	937175	8 434 578	0
6612	Б	95 868 151	59 468 137	12 000 000	120 000 000	23336288
6613	В	0	42 561 182	4 256 118	0	38 305 064
Жами	100	95962143	1113070800	17 193 293	20 434 578	61 641 352

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Солиқ кодексига мувофиқ дивиденд солиғи дивиденд тўланган пайтда ушланади, бунда жами ҳисобланган дивиденд суммаси ҳисобланган дивиденд солиғи суммаси ва тўланган дивиденд суммаси йиғиндисига тенг бўлиши керак.

Дивиденд солиғиҳисоб-китобидаги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Дивиденд солиғи ҳисоб-китобидаги четланишлар

Таъсисчилар	Ҳисобот бўйича	Аудит текшируви бўйича	Четланиш
А таъсисчи			
Б таъсисчи			
В таъсисчи			
Жами			

2. Таъсисчилар билан дивидендлар бўйича дебиторлик ёки кредиторлик қарзларини бош китобдаги холатини текшириш натижаларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади.

Таъсисчилар билан дивидендлар бўйича дебиторлик ёки кредиторлик қарзларини текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдик		Даврдаги оборот		Давр охирига қолдик	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
6611 счёт бўйича						
Корхона бўйича						
Аудит текшируви бўйича						
Четланиш						
6612 счёт бўйича						
6613 счёт бўйича						
Жами корхона бўйича						

ТОПШИРИҚ № 7.3.

Эксперт варағи № 7.3.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Жисмоний шахслардан тўлов манбаида мулкни ижарага беришдан олинган даромаддан ушланадиган солиқ аудити реаллигини текшириш

Топшириқни бажариш учун бошланғич маълумотлар

1.Корхона ва унинг ходими ўртасида ходимнинг қуйидаги биноларини ижарага олиб, бир йил мабойнида фойдаланиш тўғрисида шартнома тузилган.

№	Объект	Кв.м	Бир ойлик ижара хаки	Ойлар сони	Йиллик ижара хаки	Йиллик ушланган солик суммаси, 7,5%
1	Офис	63.16	150 000	12	1800 000	135 000
2	Гараж	146.13	400 000	12	4 800 000	337 500
	Жами		837160		6 600 000	472 500

УСТУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Ўзбекистон Республикаси Солик кодексига ва йиллик Бюджет параметрларига мувофик тўлов манбаида ушлаб колинадиган солик суммасини хисоблашга асос бўладиган ижара хаки суммаси 1 кв.м. ер майдони учун 4000 сўмдан кам бўлмаслиги, ушбу солик ЖШДС ставкасининг энг кичик миқдорида, яъни 7,5 % миқдорида ушланиши ва бюджетга ўтказиб берилиши лозим.

2.Юкоридаги талаблардан келиб чикиб, жисмоний шахслардан тўлов манбаида мулкни ижарага беришдан олинган даромаддан ушланадиган солик хисоб-китобидаги четланишларни куйидаги жадвал кўринишида расмийлаштириш тавсия этилади

Жисмоний шахслардан тўлов манбаида мулкни ижарага беришдан олинган даромаддан ушланадиган солик хисоб-китобларни текширии натижалари

№	Объект	Кв.м	Ижара хаки ставкаси	Бир ойлик ижара хаки суммаси	Ойлар сони	Йиллик ижара хаки суммаси	Тўлов манбаида ушланадиган солик, 7,5%
			Корхона хисоби бўйича				
1	Офис						
2	Гараж						
	Жами						
			Аудит текширувида				
1	Офис						
2	Гараж						
	Жами						
			Четланиш				
1	Офис						
2	Гараж						
	Жами						

8-мавзу	ДАВЛАТНИНГ БЮДЖЕТДАН ТАШҚАРИ МАҚСАДЛИ ФОНДЛАРИГА АЖРАТМА ВА УЗЛАНМАЛАРНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат Машғулот шакли	Талабалар сони: 8 тагача Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
	Қуйидаги топшириқларни бажарин:
Амалий машғулот режаси	1. Пенсия жамғармасига ягона ижтимоий тўлов ва суғурта бадали бўйича ҳисоб-китоблар аудитига бағишланган 8.1-топшириқни бажарин. 2. Давлатнинг бюджетдан ташқари мақсадли фондларига мажбурий ажратмалар бўйича ҳисоб-китоблар аудитига бағишланган 8.2-топшириқни бажарин.
Мустақил ишлар режаси	1. Йўл фондига мажбурий тўлов аудитига бағишланган 8.3-топшириқни бажарин

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда давлатнинг бюджетдан ташқари мақсадли фондларига мажбурий ажратмалар, узланмалар ва тўловлар бўйича ҳисоб-китоблар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
давлатнинг бюджетдан ташқари мақсадли фондларига мажбурий ажратмалар, узланмалар ва тўловлар бўйича ҳисоб-китоблар аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	давлатнинг бюджетдан ташқари мақсадли фондларига мажбурий ажратмалар, узланмалар ва тўловлар бўйича ҳисоб-китоблар аудитига доир амалий кўникмалар ҳосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров.
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, экспертга топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 8.1.

Эксперт варағи № 8.1

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Пенсия жамғармасига ягона ижтимоий тўлов ва сугурта бадали бўйича хисоб-китоблар реаллигини текширинг.

Топшириқни бажариш учун бошланғич маълумотлар

1."Самдонмахсулотлари" АЖ да 2016 йилда Пенсия жамғармасига ягона ижтимоий тўлов хисоб китобидан кўчирма:

№	Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Миқдори
1	Жами хисобланган мехнат хаки	сўм	5 644 723 080
2	Шундан ЯИТга тортилмайдиган кисми	сўм	
3	Тўлов базаси	сўм	5 644 723 080
4	Тўлов ставкаси	%	25
5	Тўлов суммаси	сўм	1 411 180 770
6	ЯИТ базавий размери	сўм	894 805 825
7	Қушимча тулланлиган ЯИТ	сўм	0

2."Самдонмахсулотлари" АЖ да 2016 йилда Пенсия жамғармасига сугурта бадали хисоб китобидан кўчирма:

№	Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Миқдори
1	Жами хисобланган мехнат хаки	сўм	5 644 723 080
2	Шундан сугурта бадали ушланмайдиган кисми	сўм	
3	Сугурта бадали базаси	сўм	5 644 723 080
4	Сугурта бадали ставкаси	%	7,5
5	Сугурта бадали суммаси	сўм	423 354 231

3.Текширувда жами хисобланган мехнат хаки суммасига 22 400 000 сўмлик овкатланиш учун хисобланган компенсацияларнинг киритилмасдан колинганлиги, шунингдек 3500000 сўмлик касал кунлар учун хисобланган пафака суммасини ажратма ва ушланма базасидан ажратиб ташланмаганлиги аникланди.

4. Юкоридагиларни эътиборга олиб, Пенсия жамғармасига ягона ижтимоий тўлов ва сугурта бадаллари хисоб китоблари реаллигини текшириш натижаларини куйидаги жадваллар кўринишида расмийлаштиринг.

Пенсия жамғармасига тўланадиган ягона ижтимоий тўлов хисоб- китобини текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Хисоботда	Текширишда	Фарқи
Жами хисобланган мехнат хаки			
Шундан ЯИТга тортилмайдиган қисми			
Тўлов базаси			
Тўлов ставкаси			
Тўлов суммаси			
ЯИТ базавий размери			
Қўшимча тўланадиган ЯИТ			

Пенсия жамғармасига тўланадиган суғурта бадали хисоб- китобини текшириш натижалари

Кўрсаткичлар	Хисоботда	Текширишда	Фарқи
Жами хисобланган мехнат хаки			
Шундан суғурта бадали ушланмайдиган қисми			
Ушланма базаси			
Ушланма ставкаси			
Ушланма суммаси			

ТОПШИРИҚ № 8.2.

Эксперт варианти № 8.2

Қуйидаги маълумотлар асосида:

2. Давлатнинг бюджетдан ташқари максадли фондларига мажбурий ажратмалар бўйича хисоб- китоблар реаллигини текширинг

Топшириқни бажариш учун бошлангич маълумотлар

1."Самдонмахсулотлари" АЖ да 2016 йилда давлатнинг бюджетдан ташқари максадли фондларига мажбурий ажратмалар хисоб китобларидан кўчирма:

№	Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Миқдори
1	Соф тушум	сўм	62 875 745 000
2	Пенсия фондига 1,6 %лик мажбурий ажратма	сўм	1 006 011 920
3	Йўл фондига 1,4 %лик мажбурий ажратма Тулов ставкаси	%	880 260 430
4	Умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежлари, академик лицейлар ва тиббиёт муассасаларини реконструкция килиш, мукаммал таъмирлаш ва жихозлаш жамғармасига 0,5 %лик мажбурий ажратма	сўм	314 378 725

2.Текширувда ажратма базаси хисобланган соф тушумга 150 000 000 сўмлик ёрдамчи хўжаликлардан олинган соф тушум хамда 60 000 000 сўмлик мулкни ижарага бериш хизматларидан соф тушум суммаларини киритилмасдан колинганлиги аникланди.

3. Юкоридагиларни эътиборга олиб, давлатнинг бюджетдан ташкари максадли фондларига мажбурий ажратмалар хисоб китоблари реаллигини текширин натижаларини куйидаги жадваллар кўринишида расмийлаштиринг.

Пенсия жамғармасига тўланадиган ягона ижтимоий тўлов хисоб- китобини текширин натижалари

Кўрсаткичлар	Хисоботда	Текширувда	Фарки
Соф тушум			
Пенсия фондига 1,6 %лик мажбурий ажратма			
Йўл фондига 1,4 %лик мажбурий ажратма Тулов ставкаси			
Умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежлари, академик лицейлар ва тиббиёт муассасаларини реконструкция килиш, мукаммал таъмирлаш ва жихозлаш жамғармасига 0,5 %лик мажбурий ажратма			

ТОПШИРИК № 8.3.

Эксперт варағи № 8.3

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1.Йўл фондига мажбурий тўловлар бўйича хисоб-китоблар ва улар хисоби реаллигини текширинг

Топширикни бажариш учун бошланғич маълумотлар

1. "Самдонмахсулотлари" АЖ 2016 йилда қуйидаги автомобилларни харид қилган ва улар учун йўл фондига тўловларни амалга оширган:

№	Автомобил тури	Хужжат		Сотиб олиш қиймати	Йўл фондига тўлов, 3%
		№	Сана		
1	Нексия -2 Сонс	256	6.10.2016	52 500 000	1575000
2	МАН юк машинаси	641	1.06.2016	85 000 000	2 550 000
	Жами			137 500 000	4 125 000

2.Хисоб маълумотларида (Бош китобда) йўл фондига *4 125 000*сўмлик тўлови 9430 "Бошқа операцион харажатлар" счётига олиб борилганлиги *аниқланди.*

3. Юқоридагилар асосида йўл фондига тўловлар суммасини қайси солиқларга қанча миқдорда *салбий таъсир этишини* хисоб-китоб *қилинг* ва уларни тузатишга доир аудиторлик тавсияларини қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштиринг.

Йўл фондига мажбурий тўлов суммаси бўйича йўл қўйилган хатоликларни тузатишга оид бухгалтерия ёзувлари реестри

№	Операциянинг мазмуни	Ёзув берилган			Берилиши керак		
		Дебет	Кредит	Сумма	Дебет	Кредит	Сумма
1	Йўл фондига тўланган тўлов суммасига						
2	Мол-мулк солиғига						
3	Фойда солиғи суммасига						
4	Ободонлаштириш солиғи суммасига						

9-мавзу	СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИ ВА СОЛИҚЛАР БЎЙИЧА МОЛИЯВИЙ САНКЦИЯЛАРИНИНГ АУДИТИ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони 8 тагача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш ҳамда ўзлаштирган амалий машғулот
Амалий машғулот режаси	*Қуйидаги топшириқларни бажарилсин:* 1.Мақсадли фойдаланиш шарти билан берилган имтиёзлар аудитига бағишланган 9.1-топшириқни бажариш.
Мустақил ишлар режаси	1. Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси ва солиқ имтиёзларини бухгалтерия ҳисобида акс эттириш тўғрисида йўриқномага мувофиқ мақсадсиз фойдаланиш шарти билан берилган имтиёзларни аудиторлик текширувидан ўтказиш тартибларини ўрганиш. 2. Солиқлар бўйича молиявий санкцияларни ҳисоб ва ҳисоботда акс эттириш ва уларни текшириш тартибларини ўрганиш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда солиқ имтиёзлари ва солиқлар бўйича молиявий санкциялар аудитига доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
Талабаларда солиқ имтиёзлари ва солиқлар бўйича молиявий санкциялар аудитига доир амалий кўникмаларни ҳосил қилиш	Талабаларда солиқ имтиёзлари ва солиқлар бўйича молиявий санкциялар аудитига доир амалий кўникмалар ҳосил қилинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, суҳбат,тезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўқув қўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириқлари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гуруҳларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириқлар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 9.1.

Эксперт варағи № 9.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. ЯСТ бўйича мақсадли фойдаланиш шарти билан берилган солиқ имтиёзларини ҳисоб ва ҳисоботда тўғри акс эттирилганлигини текшириш

Топшириқни бажариш учун бошланғич ва аудиторлик текширувида аниқланган маълумотлар

1."ISMATILLO NUR" МЧЖ ҳар хил турдаги эркаклар ва аёллар пайпоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш билан шуғулланади. У Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 27 мартдаги «Маҳаллий иқтисодиёт ва аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида ишлаб чиқарилаётган халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш кенгайтирилишини рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» ПҚ-1050-сон қарорига мувофиқ 2018 йил 1январигача ЯСТ тўловидан мақсадли фойдаланиш шарти билан озод этилган.

2.МЧЖнинг 2015 йил учун тузилган "Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот" қуйида келтирилган.

№	Кўрсаткичлар	Сумма, минг сўм
1	Соф тушум	405 400
2	Сотиш таннархи	244 776
3	**Сотишдан олинган фойда (зарар)**	**160 624**
4	Давр харажатлари	35 578
5	Бошқа даромадлар	
9	**Асосий фаолият фойдаси (зарари)**	**125 046**
10	Молиявий фаолият бўйича даромадлар	451
12	*Валюта курсининг ижобий фарқлари*	*451*
13	*Молиявий фаолиятнинг бошқа даромадлари*	
14	Молиявий фаолият бўйича харажатлар	7 163
15	*Тўланган фоизлар*	*7 163*
16	*Валюта курсидан зарарлар*	
17	**Фойда солиғини тўлагунгача бўлган фойда (зарар)**	**118 334**
18	Даромад(фойда) солиғи(ЯСТ)	
19	Бошқа солиқлар	
20	**Соф фойда (зарар)**	**118334**

3.ЯСТ ҳисоб-китобига кўра ҳисобланган ва корхона ихтиёрида қолдирилган ЯСТ суммаси 20 292 минг сўм, ушбу солиқ суммаси "Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот"да акс эттирилмаган.

4.8840 "Солиқ имтиёзлари" счётидан кўчирма қуйида келтирилган:

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Даврдаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича		15260		20292		35552

5.Аудит текширувида 50000 минг сўмлик бегараз молиявий ёрдам 8530 "Бегараз олинган мулк" счётига олиб борилганлиги ва ЯСТга 5 %лик ставка бўйича солиққа тортилмаганлиги аниқланган.

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1. ЯСТ ҳисоб-китобига кўра ҳисобланган ва корхона ихтиёрида қолдирилган ЯСТ суммаси "Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот"да акс эттирилади.

2. Бегараз олинган молиявий ёрдам суммаси "Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот"да асосий фаолиятдан олинган бошқа даромадлар таркибида акс эттирилиши ва мосравишда ЯСТ базасига киритилиши лозим.

3. Юқоридагиларни эътиборга олган ҳолда МЧЖнинг "Молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот"даги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштиринг.

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботи

№	Кўрсаткичлар	Корхона маълумотдари бўйича	Текшириш маълумотлари бўйича	Четланиш
1	Соф тушум	405 400	405 400	0
2	Сотиш таннархи	244 776	244 776	0
3	**Сотишдан олинган фойда (зарар)**	**160 624**	**160 624**	**0**
4	Давр харажатлари	35 578	35578	
5	Бошқа даромадлар			
6	**Асосий фаолият фойдаси (зарари)**	**125 046**	**139 312**	**14 266**
7	Молиявий фаолият бўйича даромадлар	451	454	3
8	*Валюта курсининг ижобий фарқлари*	*451*	*454*	*3*
14	Молиявий фаолият бўйича харажатлар	7 163	7 163	0
15	*Тўланган фоизлар*	*7 163*	*7 163*	*0*
16	*Валюта курсидан зарарлар*			*0*
17	**Фойда солигини тўлагунгача бўлган фойда (зарар)**	**118 334**	**132 603**	**14 269**
18	Даромад(фойда) солиги(ЯСТ)		20 293	1
19	Бошқа солиқлар			0
20	**Соф фойда (зарар)**	**118334**	**112 310**	**14 68**

4.8840 "Солиқ имтиёзлари" счётидаги четланишларни қуйидаги жадвал кўринишида расмийлаштиринг:

Кўрсаткичлар	Давр бошига қолдиқ		Даврдаги оборот		Давр охирига қолдиқ	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
Корхона бўйича						
Аудит бўйича						
Четланиш						

10-мавзу	СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИ НАТИЖАЛАРИНИ УМУМЛАШТИРИШ, РАСМИЙ ТАШТИРИШ ВА ТАДБИҚ ЭТИШ

1. Таълим бериш технологиясининг модели

Машғулот вақти-2 соат	Талабалар сони: – 8 тагача
Машғулот шакли	Мавзу бўйича билимларни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш юзасидан амалий машғулот
	Қўйидаги топшириқларни бажарини:
Амалий машғулот режаси	1.Аудит текшируви натижалари бўйича аудиторлик хисоботи лойихасини тайёрлаш. 2. Корхона молиявий хисоботи бўйича аудиторлик хулосаси лойихасини тайёрлаш.
Мустақил ишлар режаси	1.Аудиторлик текшируви материаллари асосида солик хисоботларини қайта тузиш. 2. Аудиторлик текшируви материаллари асосида тузатилган молиявий хисобот шаклларини тузиш

Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда соликлар ва тўловлар аудити натижаларини умумлаштириш ва тадбик этишга доир амалий кўникмаларни шакллантириш.

Педагогик вазифалар:	**Ўқув фаолияти натижалари:**
Талабаларда соликлар ва тўловлар аудити натижаларини умумлаштириш ва тадбик этишга доир амалий кўникмаларни хосил килиш	талабаларда соликлар ва тўловлар аудити натижаларини умумлаштириш ва тадбик этишга доир амалий кўникмалар хосил килинади
Таълим бериш усуллари	Мунозара, сухбат, гезкор-сўров,
Таълим бериш шакллари	Оммавий, якка тартибда ишлаш
Таълим бериш воситалари	Ўкув кўлланма, проектор, флипчарт, маркерлар, эксперт топшириклари
Таълим бериш шароити	Техник таъминланган, гурхларда ишлаш учун мўлжалланган аудитория
Мониторинг ва баҳолаш	Оғзаки назорат: савол-жавоб, топшириклар ечимини текшириш

ТОПШИРИҚ № 10.1.

Эксперт варақи № 10.1.

Қуйидаги маълумотлар асосида:

1. Олдинги текширишлар натижалари асосида аудиторлик хисоботи ва аудиторлик хулосаси лойихасини тайёрлаш

2. Олдинги текширишлар натижалари асосида аудиторлик хулосаси лойихаларини тайёрлаш

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

1.Хўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий хисоботларини текшириш бўйича ўтказилган аудиторлик текширувлари натижалари тўғрисида аудитор хисоботи 70-сон АФМС «Аудитор хисоботи ва молиявий хисобот тўғрисида аудиторлик хулосаси»га мувофик тузилади.

Ушбу АФМС га мувофик аудиторнинг хисоботи қуйидаги уч кисмдан (бўлимлар) иборат бўлади.

Кисм (бўлим)	Нима акс эттирилади
1.Кириш қисм	Аудиторлик ташкилоти ва аудиторлар тўғрисидаги маълумотлар, шунингдек аудиторлик текширувини ўтказишга доир умумий маълумотлар кўрсатилади
2.Асосий қисм	Аудиторлик текширувини олиб бориш жараёнлари, ва текширув натижалари, мавжуд хато-камчиликлар, уларнинг сабаблари кўрсатилади. Ушбу кисм алохида мавзулар (бўлимлар)ни акс эттирувчи параграфларга бўлиниши мумкин
3.Хулоса қисми	Текшириш объекти (объектлари) бўйича аудиторлик хулосаси, аникланган четланишлар ва конунбузарликларни бартараф этиш, шунингдек хўжалик юритувчи субъектнинг молиявий хўжалик фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича тавсиялар ва таклифлар берилади

2. Аудиторнинг хисоботи аудиторлик хулосасини тузишга асос бўлади.

Ўзбекистон Республикасининг аудиторлик фаолияти тўғрисида Конунига (19-модда) мувофик **«аудиторлик хулосаси** - молиявий хисоботнинг *тўғрилиги ва бухгалтерия хисобини юритиш тартибининг конун хужжатларида*

белгиланган талабларга мувофиклиги тўғрисида аудиторлик ташкилотининг фикри ёзма шаклда ифодаланган, хўжалик юритувчи субъект молиявий хисоботидан фойдаланувчилар учун очик бўлган хужжат».

Хўжалик юритувчи субъектларнинг молиявий хисоботларини текширии бўйича ўтказилган аудиторлик текширувлари натижалари тўғрисида аудиторлик хулосаси 70-сон АФМС «Аудитор хисоботи ва молиявий хисобот тўғрисида аудиторлик хулосаси» га мувофик тузилади.

Утибу АФМСга мувофик аудиторлик хулосаси худди аудиторнинг хисоботи каби қуйидаги уч қисмдан (бўлимдан) иборат бўлади:

• *Кириш қисми* - унда аудиторлик ташкилотига доир маълумотлар кўрсатилади;

• *Асосий қисм* - унда аудитни ўтказилишига асос бўлган шартнома ва меъёрий хужжатлар, аудит объектлари, томонларнинг жавобгарликлари кўрсатилади.

• *Хулоса қисми* - унда молиявий хисоботнинг Қонунлар ва бошка меъёрий хужжатларга мос келиши ёки келмаслиги кўрсатилади.

ФОЙДАЛАНИШГА ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АХБОРОТ МАНБАЛАРИ РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикаси Солик Кодекси. -Т.: "Норма", 2008.
2. Ўзбекистон Республикаси конуни "Бухгалтерия хисоби тўгрисида" (янги тахрири). 2016 йил 13 апрелда тасдикланган.
3. Ўзбекистон Республикаси конуни "Аудиторлик фаолияти тўгрисида" (янги тахрири). 2000 йил 26 майда тасдикланган
4. "Махсулот (иш, хизмат)ларни ишлаб чикариш ва сотиш харажатлари таркиби хамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўгрисида Низом". Ўз. Р. ВМнинг 1999 йил 5 февралдаги 54-сон карори билан тасдикланган.
5. Ўзбекистон Республикасининг Молия Вазирлигининг 2002 йил 27 декабрда 140-сонли буйруги билан тасдикланган "Молиявий хисобот шакллари ва уларни тўлдириш бўйича кондалар". Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2003 йил 24 январда 1209-сонли рақам билан рўйхатга олинган (кейинги ўзгаришлар ва кўшимчалар билан).
6. Солиқ хисоботининг шаклларини тасдиклаш тўгрисида. Молия вазирлигининг 23-сон. Давлат солик кўмитасининг 2013-8-сон карори. АВ томонидан 22.03.2013 й. 2439-сон билан рўйхатга олинган.
7. Аудит. 1-2 том. Ўкув кўлланма. - Т.: Ўзбекистон Бухгалтерлар ва Аудиторлар Миллий Ассоциацияси. 2004.-132 с
8. Дўсмуратов Р.Д. Аудит асослари.-Т.: Ўзбекистон миллий энциклопедияси. 2003.-612 б.
9. Мусаев Х.Н. Аудит. Дарслик. Т.: Молия. 2003
10. Санаев Н.С., Парзиев Р. Аудит. - Т.: Шарк, 2001. 334 б.
11. Файзиев Ш.Н., Неломов Ф.Р. ва бошк. Солик ва тўловлар аудити. Т.: ТМИ, 2006. 106 бет.
12. Уразов К.Б., Худайбердиев Н.У. Соликлар ва тўловлар аудитининг хусусиятлари. – Самарканд. 2012- 292 б.
13. Курбонов З.Н. Солик аудити. Ўкув кўлланма. Т.: Фан ва технология, 2007. 45 б.
14. Интернет сайтлари:

www. gaap.ru (Халкаро бухгалтерия стандартлари).
www. cip.com (Халкаро Сертификатли Бухгалтер).
www. aicpa.ord (American Institute of Certified Publik Accontants).
www. Ziyonet.uz

Уразов Комил Бахрамович

СОЛИҚ ВА ТЎЛОВЛАР АУДИТИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР ВА МУСТАҚИЛ ИШЛАР УЧУН ТОПШИРИҚЛАР ТЎПЛАМИ ҲАМДА УЛАРНИ БАЖАРИШГА ОИД УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

Самарқанд, СамИСИ, 2017

2017 йил. Қоғоз бичими А5,
Офсет қоғози. Times New Roman" гарнитураси
Босма табоғи 4,75
Буюртма № 71, Адади 50 нусха

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти
Босмахонасида чоп этилди
Манзил: А. Темур кўчаси, 9-уй